

DIRVA

Nr. 2

Sausis-January 6, 1961

Cleveland, Ohio

AMERIKA SIEKIA IZOLIUOTI CASTRO REŽIMĄ

Ar Lotynų Amerikos kraštai nutrauks diplomatinis santykius su Kuba?

JAV vyriausybė tiki, kad diplomatinis santykių su Kuba nutraukimas paskatins Amerikos Valstybių Organizaciją paskubinti Fidel Castro režimo izolavimą.

Diplomatinis santykius su Kuba JAV vyriausybė nutraukė, praėjus keliolikai valandų po to, kai Fidel Castro pareikalavo JAV ambasadą Havanoje sumažinti iki 11 asmenų ir apkaltino Jungtines Valstybes, kad jos diplomatinę imunitetą išnaudojančios šnipams į Kubą infiltruoti.

Pagrindinėmis santykių nutraukimo priežastimis Washingtono nurodomas JAV prestižo klausimas, reaguojant į Castro

vyriausybės diktatą, ir praradimas, kad su 11 asmenų štabu ambasada nepajėgs atlikti savo uždavinių.

Valstybės departamento pasakytinėje notoje Fidel Castro vyriausybei nurodyta, kad JAV interesus Kuboje atstovaus Šveicarijos pasiuntinys, o Kuba savo atsakyme pareiškė, kad jos interesai Washingtono bus atstovaujami komunistinės Čekoslovakijos.

Baltieji Rūmai ir Pentagonas paskelbė, kad diplomatinis santykių nutraukimas nepakeis amerikiečių laivyno bazės Guantanamo statuso, nes 1903 metais pasirašytoji ir 1934 metais

atnaujintoji sutartis dėl bazės gali būti pakeista tik abiejų pusių susitarimu. Bazėje šiuo metu yra per 1,500 amerikiečių karių ir apie 3,000 jų šeimų narių. JAV laivyno aukštieji pareigūnai pabrėžė, kad neduota jokių įsakymų karių šeimoms evakuoti. Bazėje dar tebedirba apie 2,300 kubiečių.

Valstybės departamentas tiki, kad Amerikos Valstybių Organizacija dviem trečdaliais balsų pritarė akcijai dėl Kubos izoliavimo vasario mėnesį ar vėliau. Toji izoliacija, kaip tikima, sulauks Castro režimą nuodėmų "eksportuoti" savo revoliuciją į kitus Lotynų Amerikos kraštus. Izoliacija galinti apimti tokias priemones, kaip kitų Lotynų Amerikos kraštų diplomatinis santykių nutraukimas su Castro režimu, ir sudarymą oro bei jūros patrulių, kurie sulaukytų ginklų siuntimą iš Kubos į kitus Lotynų Amerikos kraštus.

Vienas Lotynų Amerikos kraštų jau pasiūlęs sukurti Vakarų pusrutulio politinės gynybos komitetą, panašų į veikusį praėjusio karo metu. Jo tikslas: sekti agentų, provokatorių ir subversyvinio elemento judėjimą.

Valstybės departamentas svarstė paskelbti draudimą JAV piliečiams lankytis Kuboje, bet nutarta laikinai nesiimti jokių akcijų, kad Kuboje tebesantems amerikiečiams nebūtų kėsijama. Iš Kuboje gyvenusių apie 8,000 amerikiečių, prieš Castro revoliucionierių užgrobiančią valdžią, šiuo metu yra likę apie 500. Be to, pastarųjų dienų įvykiai užklupę Kuboje ir nedidelį skaičių amerikiečių turistų.

Federalinės agentūros taip pat svarsto, ką daryti su kubiečiais, kurie nori atbėgti Amerikon. Pastaruoju metu buvo išduodama po maždaug 1000 vizų per mėnesį, bet dar apie 50,000 liko padavusių pareiškimus ir negavusių vizų. Buvo galvota, kad gal

(Nukelta 16 psl.)

TIKIMA, KAD DE GAULLE LAIMĖS

Šešiolika Prancūzijos generolų paskelbė deklaraciją, kviečiančią prancūzus atmeti prez. De Gaulle politiką, vedančią į Alžiro nepriklausomybę.

Prez. De Gaulle referendumu keliu pasiūlyms Prancūzijos ir Alžiro gyventojams pasisakyti dėl dabartinės prancūziškosios Alžiro administracijos pakeitimo autonomine, kuri paruoštų kelią Alžiro nepriklausomybei. Balsavimai bus vykdomi Alžire sausio 6 - 8 dienomis, o Prancūzijoje sausio 8 d.

Deklaraciją pasirašiusieji generolai dabar nėra aktyvūs armijos nariai, bet jų tarpe esama garsių pavardžių, buvusių Maroko, Tuniso ir Alžiro karinių

administracijų narių, todėl referendumo išvakarėse paskelbta jų deklaracija galinti turėti nemažos propagandinės reikšmės. Savo pareikšime jie aiškina, kad Alžiro praradimas atidarytų Sovietijai kelią į šiaurę Afriką ir susilpnintų Vakarų gynybos sparną, o taip pat iššauktų didelę pabėgėlių iš Alžiro bangą į Prancūziją, kur padidėtų nedarbas ir pablogėtų gyvenimo standartas.

Bet daugelis stebėtojų tebetiki, kad prez. De Gaulle laimės reikalingą balsų daugumą savo programai vykdyti, nes jo pasiūlymų atmetimo atveju krašte kiltų nauja politinė krizė, kuriai neturima išeities.

Pritars Laos neutralumui

Pietryčių Azijos Gynybos Organizacijos gen. sekr. Pote Sarsin po organizacijos tarybos posėdžio paskelbė, kad nesutaria "aiškių duomenų" apietiesioginę šiaurės Vietnamo komunistų invaziją į Laosą, nors nėra abejonių, kad sovietų lėktuvai gabeno ginklus sukilėliams, siekiantiems pašalinti provakarietišką princo Boun Oum vyriausybę.

JAV valstybės departamentas anksčiau paskelbė, kad nuo gruodžio 15 iki sausio 2 yra užregistruoti 184 sovietinių lėktuvų įskridimai į Laosą. Turimose fotografijose matoma, kaip tie lėktuvai mėto ginklų siuntas Laose, tačiau niekur neužregistruota, kad iš lėktuvų būtų nuleisti parašiutininkai.

Taip pat Vakarų žvalgybų šaltiniai neradę įrodymų apie š. Vietnamo karinių dalinių buvimą Laose, Esą, vietnamiečių komunistų kadrai dažnai atsiranda Laose, veikdami drauge su Pathet Lao partizanais, tačiau jie pasitraukia atgal, kai tik Pathet Lao junginiai pradeda karines operacijas. Pastebėtina, kad Laosą gyventojų yra labai sunku atskirti nuo vietnamiečių dėl jų etninių panašumų.

SEATO taryba po dvi valandas trukusio posėdžio paskelbė, kad ji nusistačiusi siekti taikingo Laos krizės sprendimo, nors ir toliau būsianti pasirodusi, jei reikės, "išpildyti bendros gynybos įsipareigojimus".

Kaip patiriama iš Washingtono, trys Vakarų valstybės suartėjusios savo pažiūromis dėl Laos krizės sprendimo. Praktiškai tai reiškia, kad JAV pradėjo remti Britanijos ir Prancūzijos pažiūrą, pagal kurią tik neutrali Laos vyriausybė pajėgs sukurti krašte pastovumą. Per diplomatinis kanalus esą patirta, kad parlamento patvirtinimą gavęs princas Boun Oum numatęs savo vyriausybę įjungti

Šiame numeryje (5 psl.) pradedame spausdinti J. Bačiūno įdomų kelinės aprašymą KO AŠ VAŽIAUAU Į EUROPA, kuriame jis nagrinėja Vasario 16 Gimnazijos sunkumus. J. Bačiūnas jau trečią kartą lanko šią vienintelę tremtyje esančią lietuvių gimnaziją, kurioje jaunimas užauga gerai išsilavinęs. Nuotraukoje J. ir M. Bačiūnai Vasario 16 Gimnazijos kieme su mokytojais ir krašto valdybos tarybos nariais. Iš kairės: Simonaitis, kun. Liubinas, J. Bačiūnas, Banaitis, Gimnazijos direktorius kun. dr. Gronis, M. Bačiūnienė, Skėrys ir Stankaičiai.

KODĖL CHRUŠČIOVAS NEVAŽIUOJA Į LIETUVĄ?

Kaip toliau rusinami Lietuvos miestai.- Kur "dingo" 25,000 lietuvių Gudijoje?

Gaila, kad taip vėlai, bet paaiškėjo viena būdinga smulkmena, kodėl Nikita Chruščiovas, kuris dažnai važinėja po visą pasaulį ir dažniau apsilanko tai vienos, tai kitos sovietinės respublikos sostinėse, vis neranda nei laiko, nei reikalo, nei noro apsilankyti sovietinės Lietuvos respublikos sostinėje Vilniuje. Kodėl jis taip nesidomi ta "savo" respublika?

Paslaptis paaiškėjo tik dabar, mums ypatingu būdu gavus naują pranešimą iš labai autoritetingo šaltinio apie A. Sniečką pasikalbėjimą su Chruščiovu ir apie padėtį okupuotoje Lietuvoje.

Praėjusių metų rudenį Chruščiovas lankėsi sovietinės Latvijos respublikos sostinėje Rygoje. Ten buvo nuvykęs ir sovietinės Lietuvos komunistų partijos pirmasis sekretorius A. Sniečkus. Per pasikalbėjimą su Chruščiovu, Sniečkus jį pakvietė ir prašė atvažiuoti į Lietuvą.

Chruščiovas atsakė: — Ačiū, tuo tarpu ne. Negaliu atvažiuoti, nes dar nepamokau lietuvių kalbos...

Nuo tada sustiprėjo Lietuvos rusinimo banga

Tuos, juokaujamai pasakytus žodžius A. Sniečkus ne tik suprato, bet ir gerai įsidėmėjo. Ir nuo anksčiau niekam nebuvo paslaptis, kad Maskvos valdžios viršūnėse buvo girdėti nuomonių, jog tarybinė Lietuvos

respublika vis tebėra per daug nacionalistiška. Teisinga ar neteisinga buvo tokia nuomonė, bet Lietuvos komunistų vadovybė apie ją žinojo ir jautė, kad tai yra neoficialus kaltinimas visai Lietuvos respublikai.

Mat, tautų brolybės ir lygybės imperijoje dabar yra jau visiškai aiškiai nusistovėjęs brolių laipsniavimas. Visos tarybinės respublikos ir tarybinės tautos principu, žinoma, yra broliškos. Bet viena yra ir turi būti broliškesnė už kitas, — tai rusų tauta. Brolių ir seserų amžius principu taip pat turėtų būti vienodas. Bet viena tauta yra ir turi būti laikoma vyresniu broliu ar vyresne seserimi, — tai rusų tauta. Visos sovietinės tautos principu yra lygios, — bet viena lygesnė už kitas, ir vis tai rusų tauta. Visos nacionalinės imperijos kalbos, žinoma, taip pat yra lygios, bet viena yra pati svarbiausia, lygiausia, ir bendriausia, — tai rusų kalba.

Ir štai dabar Nikita Chruščiovas apgailestavo, kad dar neišmokęs lietuviškai, todėl negalįs lankytis Lietuvoje, jam būsią "nepatogu". Nors Sniečkus ir visi jo bendradarbiai yra gerai išmoke rusiškai, pagerbdami didžiąją rusų tautą, bet Chruščiovas vis tingėjo išmokyti savo užgrobtos respublikos lietuvių kalbą. Vadinaš, jis jos ir negerbia. Bet jo naudai pasakyti, kad jis visgi džentelmenas: nenori vyksti į svečius,

kol vietinės kalbos nepamoko. Išimti jis padarė tik Amerikai, Prancūzijai ir kitoms šalims, nors nei angliškai, nei prancūziškai, nei kitaip jis irgi nemoka.

Taigi, kad Chruščiovas gerai jaustųsi ir atvykęs Lietuvon visur be vargo galėtų susikalbėti rusiškai, per pastaruosius metus buvo intensyviai pradėtas tolesnis ir gilesnis Lietuvos, ypač pirmoje vietoje jos miestų rusinimas.

Vilniuje ima vyrėti rusų kalba

Kad Chruščiovas, jei kada atvyks, Vilniuje "nepaklystų" ir galėtų su "vietiniais" susikalbėti, okupantinė administracija pasistengė, kad Lietuvos sostinė būtų palapšnui, o pastaruoju metu net paskubintai rusinama.

Kai kuriose įstaigose, pvz., geležinkelių valdyboje jau nebe nuo dabar lietuviškai susikalbėti negalima, ar tik per vertėjus. Sunku lietuviškai susikalbėti ir vidaus reikalų ministerijoje, nes, kaip gerai žinoma, Lietuvos "vidaus reikalai" yra tvarkomi pirmoje vietoje rusų policijos.

Į aukštąsias mokyklas vis daugiau ir daugiau įvedama rusų kalba, neva kaip pagelbinė dėstomoji kalba. Bet spaudžiama, kad ji pasidarytų pagaliau pagrindinė kalba. Pvz., Medicinos Institute jau dėstoma parašytai lietuviškai ir rusiškai.

(Nukelta 16 psl.)

KOMUNIZMO VAIDUOKLIS KARAIBŲ ZONOJE

Fidel Castro gana triukšmingai pakelbė, kad Kuba dabar turinti per 250,000 puikiausiai apginkluotų kareivių, kurie esą paruošti atmušti kiekvieną "agresorių", net ir Jungtines Amerikos Valstybes. Fidel Castro neabejotinai žino, kad tai nepagrįstas pasigyrimas, bet jį siekiama nukreipti dėmesį nuo kitų planų.

Jo kariniai pasiruošimai nėra skirti Kuba ginti. Castro armija ruošinama ne prieš nesamą agresorių, bet savai ofensyvai. Įkaitintas Maskvos ir Pekino paskatinimų, padrąsintas savųjų partizaninių laimėjimų prieš Batistą ir ideologiškai sukūrę keistą mišinį iš leniniško ir konkvistadoriško agresingumo, Castro savo "fidelizmą" sugebėjo padaryti Karaibų zonos mitu.

Politinė situacija Karaibų jūros pakrantėse teikia jo agitacijai dėkingų šansų. Čia yra plotai, kuriuose ištisus dešimtmecius nespėjęs išdžiūti pilietinių karų, revoliucijų ir partizaninių kovų kraujas buvo užliejamas naujų revoliucijų krauju. Tai lėdina tradicija yra nuolatinės socialinės įtampos rezultatas, iš kito pusės atsiremia į ūkinį tų kraštų atsilikimą.

Beveik visų tų kraštų ūkis yra pagrįstas vienos rūšies produktais, kurių eksportas lemia gyventojų gerovę ir kiekvienos vyriausybės pastovumą. Taip Haiti, Gvatemalos, Salvadora ir Kolumbijos eksportas daugiau kaip 70% priklauso nuo kavos, Honduro -- 57% nuo bananų derliaus, Venezuela savo turtą semia iš naftos, kurį sudaro 92% jos eksporto.

Ir Kuba, kurios cukrus sudarė 79% eksporto, priklauso tai monokultūros lemiama kraštų grupei. Kad Castro beje, daugiau optiškai, negu praktiškai -- pajėgė išsilaužti iš to ekonominio kalėjimo, tai, be abejo, žavi kaimyninius kraštus. Tų kraštų gyventojai tiki, kad ši Kubos revoliucijos idėjų dalis tikrai yra revoliucinga, bet jie užmiršta, kokią kainą už tai Kuba sumoka. Nes perėjimas iš monokultūros į pramoninį kraštą yra

kelias, kuris tokiems karštakošiams, kaip Castro, atrodo perilgas ir persunkus. Rezultate: revoliucijų šūkliai išvirsta teroru, diktatūra ir chaosu, tepasikeitus tik tironų vardams.

Bet kartą pažadintos idėjos lieka Lotynų Amerikos gyvento-

benz veikia vieningai su krašte nelegaliai dirbančiu Paz Tejada. Abu yra artimi draugai iš tų laikų, kada kraštą valdė prokomunistinis Arbenzo režimas. Jų šalininkus didžiąja dalimi sudaro kaimų proletariatas ir radikalieji studentijos elementai.

jų kraujuje. Castro -- Maestros kaimų revoliucionierius, o ne Havanos diktatorius turi daug šalininkų kaimyniniuose Karaibų kraštuose. Jų tarpe maišosi komunistai, kuriems kiekviena kruvina avantiūra tik padidina šalininkų eiles; komunistams tos avantiūros yra priemonė radikalizuoti mases ne tiek prieš Jungtines Valstybes, nes jos, būdamos Sovietijos piešas Nr. 1, Lotynų Amerikos komunistams yra visų blogybių šaltinis.

Salvadore spalio mėnesį įvykdytas pučas, kurio metu buvo nuverstas prezidentas Lemus, tiesa, nepasibaigė pagal tikėtą oficialių partiečių iš dviejų su puse milijono gyventojų norus, tačiau pasistūmėjimas į kairę vis dėlto pastebimas. Buvo pasiektas pirmasis etapas: Castro šalininkai ir komunistai gali nekludomi vystyti kiršinimus prieš JAV ir San Salvadorą paruošti antrajam etapui.

Ir Gvatemaloje rūgsta pavojingai. Kuboje gyvenęs Jacobo Ar-

Kaimyniniame Hondure stebėtojai konstatuoja augančią Castro propagandą. Ramono Moraleso vyriausybė tos atvirai, ypač per "El Cronista" laikraštį vykdomos, propagandos visai nekludoma.

Kiek patvaresnė atrodo Nikaragvos prezidento Samozos valdžia. Remdamasis nacionaline gvardija, jis šiek tiek sušvelnino 1956 metų perversmę žuvusio tėvo diktatorinės priemonės.

Ir Kostarikoje nėra labai ryškios Maskvos ir Havanos tezės. Tiek vyriausybė, tiek opozicija yra bekompromisiniai radikalizmo prieštariai. Bet kas atsitiktų, jei realesnių formų įgautų Castro slapstasis planas Lotynų Ameriką "atversti" partizaniniais sąjūdžiais, sunku pasakyti. Armijos, kuri daugumoje kitų Vid. Amerikos kraštų yra vidinės politikos stabilizatorius, Kostarika beveik neturi.

Panama yra mėgstamasis Castro agitatorių talkinys. Bet šiame neutraliniame punkte yra geriausiai suorganizuota ir žvalgyba, todėl agitatorių pastangos sukelti gyventojų nuotakas prieš JAV nepadarė konkrečios pažangos.

Išskirtina yra vidinė Haiti būklė. Gyventojai, daugiau susiję su prancūziška kultūra, negu su ispaniškuoju temperamentu, laikosi nepolitiškai.

Dominikos Respublikos būklė taip pat keista. Prisiekęs Castro priešas diktatorius Trujillo tapo Washingtono auka, ir tas primityvus dalykų supratinimas gali atnešti priešiškų rezultatų.

Kolumbijoje Havanos fanatikai turi gerai organizuotą komunistinę mažumą, kuri savo rankose turi visus pagrindinius profesinių sąjungų postus. Venezuela -- ūkinio stebuklo ir ūkinio skurdą paradoksas -- yra parako stacione, kuri gali būti naudinga netoliese kibirkščiuojančiam revoliucijos židiniui -- Kuba. Čia, kaip ir visuose Karaibų kraštuose, tai, ar agresingiesiems Castro agitatoriams pasiseks sukurti revoliucinį chaosą anksčiau, negu nuosaikieji elementai spės įgyvendinti ūkines reformas, kurias Castro propagavo ir, užgrobes Kuboje valdžią, nepajėgė įgyvendinti.

(tp)

IKI PASKUTINIO ŠOVINIO... (24)

STALINGRADO TIKROVĖS NEJMANOMA NEI ATPASAKOTI, NEI APRAŠYTI...

Pulko vadas peržvelgė gyvų išlikusių krūvelę. Dvidešimt šeši vyrai buvo likę iš keturių šimtų penkiasdešimt. Paskui majoras pasižiūrėjo į devynis mirusius, kurie buvo žuvę tą rytą. Jie buvo suguldyti greta vienas kito ir vaškiniai geltonais veidais spoksojo į erdvę.

Tai, dvidešimt šeši buvo paskutiniai. Rytą dar jie atmušė vieną puolimą, paskui pasibaigė šaudmenys. Ne, toliau neįmanoma. Generolas Stempelis užvakar rytą apžiūrėjo pozicijas ir majorui pasakė: "Netikiu, kad iš visos armijos dar šaudytų daugiau, kaip dešimt tūkstančių. Kiti tėra tik tam, kad mirytų. Ir pirmųjų skaičius mažėja nepaprastu tempu. Kai nebegalės gintis, bus baigta."

Šie generolo žodžiai majorui neišėjo iš galvos. "Kai nebus galima gintis, bus baigta." Jie nebegalėjo gintis, taigi...

Žmonės susigrupavo pusračiu ir gerai suprato, ką vadas sakė. --Armija mums nebepasiekia-

ma, divizija žlugusi, o pulką sudarome mes. Tai, esame armijos paskutiniai. Jūs prisiektė vėliai, sakdami: "jei reikės, ir mirti". Bet jūs šautuvai tušti, ir skrandžiai taip pat. Todėl atpalaiduojų nuo priesaikos, ir kiekvienas gali daryti, ką nori. Vokietija turi apsidairyti, kaip išsivers be mūsų.

Paskui pulko vadas padavė kiekvienam iš likusių dvidešimt šešių ranką ir pažvelgė į akis. Vyrai jautė, kad jis verkė, bet ašaros galėjo būti ir nuo ledinio vėjo. Paskui jis paskutinį kartą pakėlė ranką prie kepurės, kariškai atsiveikindamas. Pažvelgdamas į gyvųjų krūvelę ir į ten, kur gulėjo devyni su geltonais vaškiniiais veidais.

Už šimto metrų nuo šios paskutinės rikiuotės šeši kareiviai pastebėjo paskutinį gyvą kuiną. Majoras matė, kaip vienas jų palindo po arklio pilvą ir į lengvai pakėlė. Du vyrai stūmė arklį, du laikė puslaidvyvą ir vienas traukė už galvos. Nusilpusiam gyvuliui tereikėjo tik įdinti priekines kojas. Taip jis buvo nusilpęs, nes paskutinėmis savaitėmis jo pašaras sudarė tik sniegas.

Tos grupės kryptimi nuėjo majoras, bet nežiūrėjo į ją daugiau. Jis stengėsi laikyti staciai, ir taip ėjo tol, kol prieky pamatė

dešimties rusų tankų vamzdžius. O tuziną žingsnių nuo jo atsilikę, žingsniavo dvidešimt šeši vyrai, paskutiniai iš divizijos.

Vieną naktį jie buvo staiga pakelti nuo narų Torgave, Anklaime, Graudenze, Heloje, Kadaise jie buvo išreikšę nepasitenkinimą, vaidinę pamišusius, rankas laikę kišenėse, viršininkams smogę į veidus. Kaip sakytą, jie buvo staiga prikelti, patikrinti, aprengti ir sugrupuoti. Keturias kuopas sudarė drausmės dalinys Nr. 8. Jie neturėjo jokių karinių ženklų, jokių antpečių ir, savaime suprantama, jokių ginklų ir diržų.

Drausmės dalinys buvo pasiųstas į rytų frontą. Jis ten rankiojo minas ir kovėsi su partizanais. Jau tada kas ketvirtas turėjo po šautuvą. Paskui jie buvo perkelti į Stalingradą. Tūkstančiui žuvus, drausmės daliniai Nr. 3, 5, ir 8 buvo papildyti naujai atsiųstaisiais, ir bendras skaičius sudarė 2800 vyrų.

Už poros žingsnių nuo priekinės linijos jie laukė žuvusiųjų. Frontas kartu buvo ir kapai. Jie užkasdavo žuvusius ir pastaitydavo kryželius. Kartais vienas, kartais šimtui. Vėliau duobės buvo kasamos ne pagal nuostatus, bet pagal situaciją ir lauką.

Sausio mėnesį jie buvo pripažinti "vertais nešioti ginklą": išskirstyti į pionierių dalinius, į prieštankines grupes, į pėstininkų vienetus. Ir sušalusi žemė vienodai glaudė juos, kaip ir "vertuosius" o už pusės mėnesio stepių vėjas vienodai sniegu užnešė visų kapus.

Važiuoja sunkvežimiais su 30 sužeistųjų. Kolonai priklauso penki autovežimiai, ir jie skuba aerodromo kryptimi. Link jų artėja bombonešių junginys nepilnų penkių šimtų metrų atstumu. Pirmasis autovežimis paskuba, paskutinis atsilieka, kad padidintų atstumus. Bombos krinta. Pirmasis autovežimisturėjo ne taip greitai važiuoti arba dar greičiau. Iš trisdešimties sužeistųjų 23 užmušti, pro stogą išmestas šoferis nukrinta į sniegą. Jo veidu teka kraujas. Jis kiša ranką millinės kišenėn, norėdamas išplėsti medžiagos gabalą. Pajunta lipnią masę ir ištraukia. Tai pusė galvos ginklo draugo, kuris puolimo metu sėdėjo šalia jo. Jis ir iki šios dienos negali paliesti jokių plaukų.

Paskutiniai aštuoniasdešimt sviedinių buvo iššauti. Šautuvai dar nebuvo reikalingi, nes rusai nesirodė. Po ketvirčio valandos šaudymas visai aprimo.

Vienuolika vyrų susėdo ant žemės, ir būrio viršila, kuris anksčiau norėjo tapti kunigu, supiaustė į tiek pat gabalų paskutinį duonos kepaluką. Tada pakartojo maldos žodžius, parašytus prieš tris šimtus metų: "Ką mums bepadės sunkūs rūpesčiai, ką bepadės aimanos? Lūdesiu tik pasunkiname savo kryžių ir kančią."

Ir aplinkui sėdintieji, kurių veidai buvo pajude, kaip ir jų barzdos, vieningai atsakė amen.

Tai buvo jų paskutinės vakarienės malda.

Ir tikrai jie valgė paskutinę vakarienę. Netrukus rūsini krito artilerijos sviedinys, ir jie visi kartu žuvo.

Dviem mėnesiais vėliau Jelaugos belaisvių stovykloje, klaidėdamas nuo šiltnės, tas kunigas kalbėjo: "Aš esu Gurnako mirusiųjų karalius!"

Dr. Ludwig iki kraštutinio jėgų įtempimo teikė paskutiniuosius sakramentus, priminė mirtinųjų paskutinius sveikintimus artimiesiems, perlaužinėjo asmens ženklus, nežinodamas, ar kada nors galės juos perduoti tėvams arba žmonoms. Pradžioje dar spėjo pavieniu, vėliau jau reikėjo masiškai teikti generalines absoliucijas, palaiminimus. Nereikia užmiršti, kad lavonų kalną Gurnake sudarė 30,000 mirusiųjų nuo sužeidimų...

"Stalingrado tikrovės neįmanoma nei atpasakoti, nei aprašyti. Už ją galima tik pasimelsti." Tai pasakė kitas kunigas, 76-sios pėstininkų divizijos kapelionas, sausio 15 naktį, kai pateko į rusų belaisvę.

Nepaisydamas griežtų divizijos vado įsakymų, jis pasiliko su sužeistaisiais, kad jiems galėtų suteikti paskutinę dvasinę pagalbą. Gydytojai pasitraukė ir sanitarai, apšaukę kunigą pamišusiu. Vienam lengviau sužeistajam pagelbstint, jis išdalino paskutinį davinį -- po 50 gramų duonos kiekvienam. Tuo metu lauke pasigirdo šauksmas: "Rusai ateina!"

Kunigas išlindo iš bunkerio ir išėjo jų pasitikti. Netoliese staiga išdygo penkiolika jaunų sibiriškų puikla žemine apranga. "Ja svečnik, Chrestos voskres v voino!" sušuko jis, "aš esu kunigas, Kristus prisikėlė kare!"

Po tų žodžių rusai nuleido šautuvus, persižegnojo ir atsakė: "Tikrai, jis prisikėlė!". Jie priėjo ir pasveikino kunigą, kaip įprasta pravoslavų tarpe per Velykas: pabučiuodami į abu skruostus.

Tada jie grįžo ten, kur anksčiau buvo sanitarinis divizijos punktas. Prie bunkerio įėjimo stovėjo jaunas vokietis su šūviu paruoštu šautuvu rankoje. "Broliai", sušuko kunigas, "rusai nieko nedarys, pagelbėkite surinkti sužeistuosius."

Ir tas, kuris stovėjo prie įėjimo, sušuko: "Tu esi rusas", ir nukreipė šautuvą į kunigą. Lengvai sužeistas, kuris buvo padėjęs kunigui išdalinti paskutinę duoną, pašoko: "Žmogau, nebūk pamišęs, tai divizijos kapelionas!"

Rusas staiga truktelėjo kunigą į šalį, ir prieštars smuko jaunuolis kuris norėjo pagelbėti. Tada rusai nusitempė kunigą tolyn. Iš šimto metrų atstumo jie nutaikė patranką į bunkerį. Kunigas nusisuko, nepajėgdamas žiūrėti ton pusėn.

"Stalingrado tikrovės neįmanoma nei atpasakoti, nei aprašyti..."

(Bus daugiau)

VISAIS APDRAUDOS REIKALAI,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA MOZURAITIS-BENNETT

HI 2-4450

642 Meadow Lane Dr. Cleveland 24

Did you Pay YOURSELF...Enough?

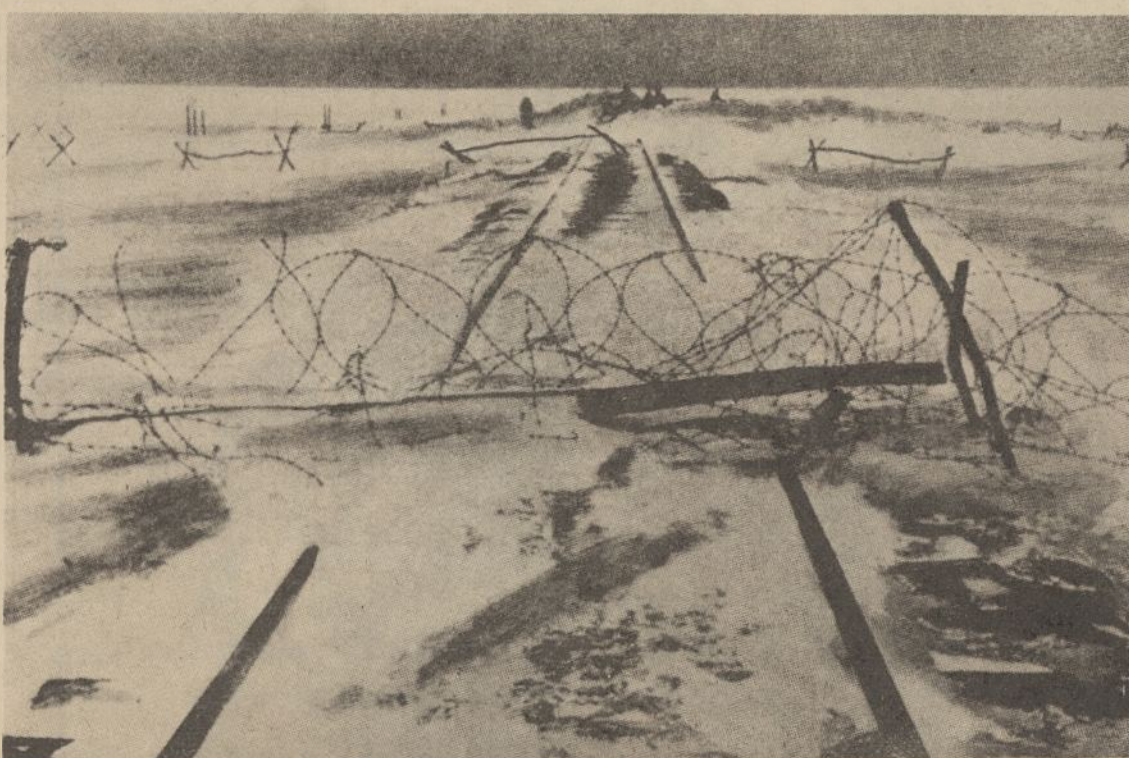
Be sure to pay yourself a large enough share of your earnings. A good approach is to pay yourself first... by depositing your savings and then working out your budget. You will soon have that margin of security and safety required for children, education, college education for your children, retirement, etc. Your dreams and your planning can be realized.

4%

SAVE SAFELY... at Three Convenient Locations

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St. 25000 Euclid Ave. 6235 St. Clair Ave.

Šio punkto niekada neperžengė ginkluotas vokiečių kareivis.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (28)

DESZŐ ÁRVAY

Šianakt turiau būti Debrece

Kuzinas ne iš karto važiuo į Vacį alėją. Ties Astorijos viešbučiu jis paėmė taksį į Rytų stotį. Halėje pasižiūrėjo traukinių tvarkaraščius, sulaukė vieno traukinio, įsimašė į atvykusiųjų būrį ir tramvajumi nuvažiuo į Vakarų stotį. Paskui ėjo pėsčias. Į Vacį alėją jau nebebuvo toli.

Priešais trisdešimt septintąjį numerį stovėjo kioskas. Kuzinas nusipirko dienraštį, apsime-tė skaitą. Iš tikrųjų jis stebėjo praeivių plačiame šaligatvyje. Kitoje pusėje stovėjo vyras, atsirėmęs į alėjos medį. Iš tarpdurio gatvės išbėgo šuo ir šokinėjo aplink senį. Jie buvo pažįstami, Kuzinas ramiai sulankstė laikraštį, praėjo dar pora namų ir dingo keturiasdešimt pirmajame.

Trečiame aukšte, prie kairiųjų durų, po misingine lentele --Kis Antal -- buvo prikabin-ta jos vizitinė kortelė: --Gyorfi Erszebet -- skambinti du kartą. Ji turėjo kambarį kitų nuomojamame bute. Kambarys: dvi kėdės, stalas, spinta, knygų lentyna ir lova. Vazoje prie lango buvo įmerkta pievų gėlių puokštė.

Vizitas sumaišė Erszabetą. Kuzinas stebėjo du vario raižinius, vienintelius paveikslus kambaryje.

--Kossuthas ir Petofis, revoliucionierius ir poetas.

--Du revoliucionieriai, --tarė Erszebet, -- poetai ir revoliucionieriai.

--O tamsta? -- paklausė Kuzinas.

--Kodėl jūs mane aplankėte? --Ilona pasakė man, kur gyvenate.

Erszebetą beveik nenustebo. --Tarp kita ko, -- pasakė ji, --Ilonos motina guli ligoninėje. Jai nėra gerai.

Kuzinas tylėjo. Erszebetą pakėlė ranką, bet vėl ją nuleido; bėgėgiškumo ženklas.

--Taip yra bet nesakykite nieko Ilonai.

--Ar galima ligonei kuo nors pagelbėti? -- paklausė Kuzinas. --Pagelbėti tik vienas vaistas: Ilona turi būti paleista.

--Aš manau, kad netrukus jau įvyks tai, --pasakė ji.

--Negalima ligonės maitinti tuščiomis viltimis, -- atsakė Erszebet, -- nusivylimas jai pakenkia daugiau, negu, mes galvojame.

Tvarkydama stalą, kurį ji naudodavo rašymui, Erszebetą perkėlė porą popieriaus lapų į knygų lentyną.

--Rankraštis? -- paklausė Kuzinas.

Ji linktelėjo galva.

--Jūs romanas? --Hm, hm... --"Išlaisvinimas"?

Erszebetą nusijuokė.

--Aš žinojau, --tarė Kuzinas, --kad jūs tokį dalyką nerašytumėte.

--Kodėl tad klausinėjote?

--Aš norėčiau žinoti, ką jūs iš tikrųjų rašote.

Erszebetą nusišypsojo.

--Jums nereikia minėti temos; aš norėčiau tik žinoti, kurios rūšies romaną jūs pasirinkote.

Erszebetą šypsojosi. Kuzinas sumišo.

--Aš manau, --kalbėjo jis, --aš turėjau omenyje, pavyzdžiui, istorinį romaną.

--Ne.

--Rašote psichoanalitinį?

Erszebetą suraukė burną.

--Kaip, kur, kas, kodėl, dėl ko? Ir galų gale aprašyti vidi-nių sekrecijų įtakas romano per-sonažams, Kiekvienam savoji.

--Tai jūs turite reikalo su filosofija?

--Taip pat ne. Paprastus dalykus komplikuoti, intelektua-linės spekuliacijos, smulkios iš-monės -- ne. Negirdėti kreatū-rų riksmo, neužuosti dvokimo, neragauti bado ir nepajusti karš-mės.

--Ir moteris ir mergaites, -- pridūrė Kuzinas.

Erszebetą nuėjo prie spintos. Du puodukai, du šaukšteliai, cukrinė, arbatinukas, sietelis. Van-duo netrukus užvirė. Erszebetą atidarė mažą, margu popieriu apvyniotą dėžutę.

--Rusiška arbata.

--Gruziniška.

--Tiksliai ir garbingai, -- pa-sakė Erszebetą ir šypsdamosi ruošė arbatą, bet pasikalbėjimas nutrūko. "Moteris ir merginas!"

čio kraujuje, bet puošti išgalvo-tomis sąvokomis, kurias kiti suformulavo. Žiūrėkite, kiek aš žinau, koks aš išsilavinęs esu! Žiūrėkite, aš skaičiau Homerą graikiškai! Žinokite, Zoroastra gyveno septyniais šimtais metų prieš Kristų, bet buvo idiotas! Ne -- tai man nerūpi. Gėlė juk žydi ne tam, kuris gali ją tuoj apkrauti lotyniškais vardais, kū-ris be to dar žino farmakologiją ir chemiją jos mėlyno žiedo me-džiagos formulę. Kūryba nėra specialybės literatūra, ji turi veikti žmones, kaip meilė.

Griežtumas ir įkarštis atsi-spindėjo Erszebetos veide, jai tai kalbant. Ji nutilo, beveik iš-sigandusi dėl savo paskutiniųjų žodžių.

--Tai ką arba apie ką rašote iš tikrųjų? -- klausė Kuzinas.

Erszebetą atsakė. Jos balsas staiga pasidarė labai šaltas.

--Pasaulinių jaunimo žaidy-nių metu Budapeste susitinka laikraštininkas iš Vakarų ir vie-na vengrė.

--Meilės romanas?

--Tamsta nusivylė?

Kuzinas žiūrėjo į gėles prie lango.

--Ar mylite ką nors?

--Prieš metus, --tarė Erszebetą, -- prieš metus buvau mylima, bet tebūnie taip. Ty-loje galima rašyti apie audrą, geriau matoma, ką ji padarė.

Lauke, priešais langą, plasnojo peteliškė. Nors ir kaip spalvos viliojo, ji negalėjo pasiekti gė-lių.

--Ar greit bus galima gauti romaną paskaityti? --klausė Ku-zinas.

--Galbūt knyga gaus premiją, bet niekas jos nespausdins.

--Kodėl ne?

--Aš negaliu meluoti.

--Kas gi reikalauja meluoti?

--Tie, kurie išniekino tai, ką tik Vengrijoje buvo galima išnie-kinti: laisvę, tiesą, teisę, isto-riją, meną, žmogų, vandenį, žemę.

--Ir moteris ir mergaites, -- pridūrė Kuzinas.

Erszebetą nuėjo prie spintos. Du puodukai, du šaukšteliai, cukrinė, arbatinukas, sietelis. Van-duo netrukus užvirė. Erszebetą atidarė mažą, margu popieriu apvyniotą dėžutę.

--Rusiška arbata.

--Gruziniška.

--Tiksliai ir garbingai, -- pa-sakė Erszebetą ir šypsdamosi ruošė arbatą, bet pasikalbėjimas nutrūko. "Moteris ir merginas!"

Graži dovana visiems
Naujų metų
proga
Plokštelės tik neseniai
pagamintos
LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONĖ JUODYTĖ-Matthews yra įdainavusi naują lietuviškų dainų plokštelę --

"MANO LIETUVOS PRISIMINIMAI"

(My Lithuanian Memories)

Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliškai) --

"Christmas Carols"

Shepherd Boy and Sleeping Child.

Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co. Platintojams užsakius didesnius kiekius -- duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIŪSTI: ALEX MATHEWS, 256 Union Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

arba gaunama visose radijo stotyse

Vengrijos komunistų režimas pagamino "dokumentinį filmą" iš 1956 metų sukilimo; filmui panaudoti tikri vengrų laisvės kovų vaizdai, bet komentaruose aiškinama, kad sukilėliai buvo "amerikinių imperialistų diriguojami kriminaliniai nusikaltėliai".

JAU IR DOKUMENTINIAI ĮRODYMAI...

Kadaro filmas apie vengrų laisvės kovas

Sensaciją Muencheno filmų de-kadoje, kurą rengė politinių emi-grantų iš Sovietijos centrinė or-ganizacija (ZOPE), sudarė veng-rų dokumentinis filmas, kuris

Tie žodžiai uždusino, kaip kamš-tis.

--Aš atėjau dėl Ilonos, -- iš-spaudė Kuzinas.

--Dėl Ilonos?

--Ir dėl liudininko, kuris ją apkaltino.

--Kas jis yra? -- paklausė Erszebetą.

--Atsakykite man į panašų klausimą, ir aš jau žinočiau per-daug.

--Tad kodėl man apie tai pa-sakojate?

--Aš turiu sužlugdyti to liu-dininko patikimumą.

--Kaip?

--Aš turiu vykti į Debrečną.

--pasakė Kuzinas. --Nepastebė-tas. Todėl geriausiai jūs mane nugabenkite į ten automobiliu.

--Aš nesu šoferis, aš neturiu automobilio.

Gruziniškos arbatos aromatas sklido iš arbatinuko. Erszebetą įpylė.

--Geriate su cukrumi?

Kuzinas išidėjo du šaukštuku, Erszebetą vieną.

--Kaip Ilona, -- pasakė jis.

--Kaip gerai jau pažįstate Il-oną.

Geriant susitiko jų žvilgsniai. Kuzinas, statydamas puoduką ant stalo, pasakė:

--Boronkajus pasiekė Bel-gradą per vieną dieną. Kodėl aš šią naktį negalėčiau būti Debre-cene?

(Bus daugiau)

Paraginkit savo pa-žįstamus užsiprenu-meruoti DIRVĄ.

M O K A M E

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąs-kaitas.

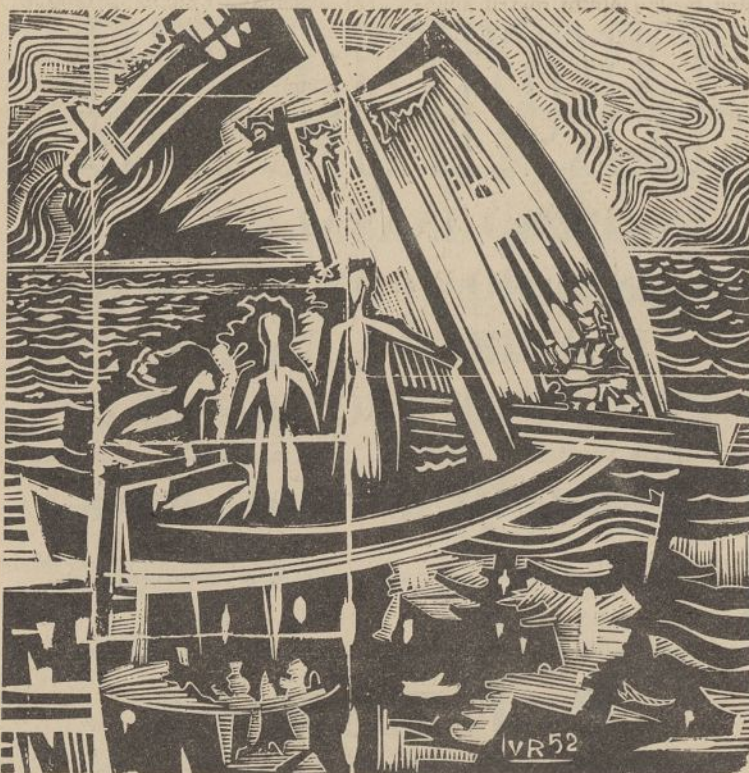

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto per-siuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

LAIVAS

MEDŽIO RAIZINYS

DAIL. V. RATAS

AR JAU ĮSIGIJAI ALMA MATER?

Tai knyga, kuri turi būti kiekvieno lietuvių šeimoje. Ypač jaunimas ją turi perskaityti. Iš įdomaus pasakojimo apie studentų gyvenimą ir mokslą Nepriklausomoje Lietuvoje, jie giliau pažins savo kraštą ir savo žmones.

Rašytojas R. Spalis moka pasakoti traukiančią kūrybos jėga. Todėl visi grožinės literatūros mėgėjai įsigydami Alma Mater, tikrai praturtins savo bibliotekas.

Užsisakydami Alma Mater naudokitės šia atkarpa:

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.
Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

1960 metų geriausi Dirvos skaitytojai

Prieš savaitę paskelbėme tris geriausius 1960 metų Dirvos skaitytojus. Ir pažadėjome, kad su jais plačiau supažindinsime. Tai dabar ir atliekam. Ši kartą kiek plačiau supažindinsime su Romualdo ir Elenos Nemickų šeima.

Nemickai gyvena Highland, Ind. Abu tėvai dirba sunkų darbą įmonėse, vaikus leidžia į aukštuosius mokslus, juos auklėja gerais lietuviais ir aktyviai reiškiasi lietuviškose organizacijose.

Romualdas Nemickas dirba plieno pramonėje, o Elena siuvykloje. Į Ameriką atvykę 1949 metais. Abu aukštaitai. Romualdas gimęs Narvikiškio vkm., o Elena Saulių kaime, taip pat Rokiškio apskrityje. Jos mergautinė pavardė — Elena Saulytė. Abu dar neturi 50 metų.

Vyriausias sūnus Rimgaudas, gimęs 1938 metais Kaune. Pradžios mokyklą baigė Vokietijoje. Amerikon atvykus mokėsi šv. Pranciškaus parapijinėje mokykloje ir Bishop Noll High School. Čia, kaip gabus mokyns, buvo įtrauktas į National Honor Society sąrašą. Dabar medicinos mokslą bebaigia Loyla Strich School of Medicine studentas. Trys metai iš eilės varosi pirmuoju mokiniu. O atsimeinančios medicinos mokslo sunkumus, tai didelių sugebėjimų ir darbštumo rezultatas.

Vasaros atostogų metu, kaip ir daugumas studentų, Rimgaudas mokslapinigius užsidirba fabrike. Šiuo metu jis jau dirba St. Joseph Hospital ir tęsia studijas. Priklauso Lietuvių Studentų Sąjungai ir Neo Lithuania Korporacijai.

Dalia Nemickaitė gimusi 1942 m. Rokiškyje. Ji pradžios mokslo išėjo jau Amerikoje. Baigė, kaip ir Rimgaudas, tą pačią gimnaziją. Šiuo metu ji mokosi St. Xavier Kolegijoje. Pasirinkusi galingųjų seserų kursą. Aktyviai reiškiasi skautų organizacijoje. Šiuo metu priklauso Chicago jūrų skautėms.

Vidas Nemickas su Dalia yra vienamečiai ir ten pat gimę. Druge lankė pradžios mokyklą ir gimnaziją. Kaip labai gabus mokyns, buvo įtrauktas į garbės sąrašus. O baigęs gimnaziją, konkurso keliu, laimėjo net dvi stipendijas. Šiuo metu mokosi Chicago Universitete. Taip pat pasirinkęs medicinos mokslus. Priklauso Neo Lithuania Korporacijai.

Tai tiek pagrindinių žinių apie šią idomią šeimą. Bet tos žinios tik sausi faktai. O praktiškai gyvenime, tai tikrai labai retas atvejis, kad visi šeimos nariai, jau atskirai pradėję gyventi, būtų Dirvos skaitytojai. Ir ne tik skaitytojai, bet rėmėjai, talkininkai ir bendradarbiai.

Romualdas beveik kiekvieną savaitę atsiunčia žinių iš East Chicago lietuvių kolonijos veiklos. Pats, būdamas aktyvus tų organizacijų narys, grįžęs iš paskaitų, susirinkimų, minėjimų ir koncertų, nepatingi atsisėsti prie rašomosios mašinėlės ir tuoj redakcijai pranešti, kaip ten buvo. Ir už tai, mes neabejojame, dėkingi ne vien East Chicago lietuviai. O labiausia dėkinga Dirvos redakcija.

Romualdas, rašydamas redakcijai laiškus, primygtinai prašė jų negarsinti. Net ir nuotraukos nenorėjo atsiųsti. Tik, berods, po trečio prašymo, parašė: "Buvau jau nusiramines, kad mūsų senių nuotraukos nebereikės, o pasitenkinsit jaunimo, kurią nusiunčiau. Šiandien vėl gavau atvirutę, kurioje būtina reikalaujate prisiųsti. Siunčiu mūsų visos šeimos nuotrauką. Ji daryta vaikų gimnazijos baigimo proga. Tik labai prašyčiau p. Gaidžiūną mūsų per daug negarsinti, nes jokių nuopelnų neturim".

O mes kitaip galvojame. Kad tokių šeimų daug būtų, ir lietuviškam spausdintam žodžiui, ir lietuviškom organizacijom daug lengviau būtų.

Šia pačia proga verta prisiminti ir kitą faktą, tai East Chicago įsisteigimą Tautinės Sąjungos skyriaus, kurio vienu iš aktyviųjų narių yra ir Romualdas Nemickas. Kai tas skyrius įsisteigė, jo aktyvi valdyba ir nariai atėjo Dirvai į talką, Dirvos skaitytojų skaičius tame rajone kelis kartus padaugėjo. Iš skyriaus Dirva susilaukė ir kitokios gražios paramos: įstojo šimtininku į Vilties Draugiją, skyrė premijas jaunųjų talentų varžyboms. O ir visai kitaip talkina. Tat dėkodami už gražią talką R. Nemickui, jo visai šeimai, negalim nepadėkoti ir to rajono Dirvą labiausiai remiančiai organizacijai — East Chicago Tautinės Sąjungos skyriui, jos valdybai ir visiems skyriaus nariams.

B. G.

Nemickų šeima, prenumeruojanti keturias Dirvas, išrinkta geriausiais 1960 metų Dirvos skaitytojais. Nuotraukoje iš kairės: Rimgaudas, Dalia, Romualdas, Elena ir Vidas Nemickai.

KODĖL CHRUŠČIOVAS NEVAŽIUOJA Į LIETUVĄ?

(Atkelta iš 1 psl.)

Ir rusų studentų skaičius didinamas. Su jų antplūdžiu neišvengiamai pradeda kristi mokslo lygis. Mat, lengva pastebėti, kad į Lietuvos aukštąsias mokyklas dabar vis daugiau suvažiuoja iš Rusijos visokių palengvinimų isikurti. Nežiūrint, kad Lietuvos miestai dabar tikrai perpildyti gyventojais ir visą laiką trūksta butų, rusams butai visuomet atsiranda ir be didelio vargo.

Jei kas tik garsiau ima skųstis dėl rusų daugėjimo ar dėl rusų kalbos įsiviešpatavimo, tai toks tuojau apšaukiamas "nacionalistu". O nacionalizmas jau savaime yra laikomas nusikaltimu. Mat, reikalaujama, kad Lietuvos spartus rusinimas ir kolonizavimas būtų vadinamas "tarybinių tautų brolybės augimu".

kur Rusijon. Tik dedant didesles pastangas ir per ilgą laiką kam pasiseka šiaip taip įsikurti savo miestuose.

Tuo tarpu į Lietuvą naujai atvykstantieji rusai gauna visokių palengvinimų isikurti. Nežiūrint, kad Lietuvos miestai dabar tikrai perpildyti gyventojais ir visą laiką trūksta butų, rusams butai visuomet atsiranda ir be didelio vargo.

Jei kas tik garsiau ima skųstis dėl rusų daugėjimo ar dėl rusų kalbos įsiviešpatavimo, tai toks tuojau apšaukiamas "nacionalistu". O nacionalizmas jau savaime yra laikomas nusikaltimu. Mat, reikalaujama, kad Lietuvos spartus rusinimas ir kolonizavimas būtų vadinamas "tarybinių tautų brolybės augimu".

Gudijoje "nebėra" lietuvių

Prieš lietuviška politika labai griežtai vedama ir Gudijoje (Baltarusijoje), nežiūrint, kad tarp abiejų tautų komunistinių rašytojų ir menininkų neva skatinamas suartėjimas ir broliškas bendravimas.

Yra faktas, kad buvusiam Lydos apskrityje tebėra kelios dešimtys lietuviškų kaimų ir dar daugiau lietuviškų vietovių tebesama Molodečno rajone. Apytikriais ir ne kiek neperdėtais duomenimis, Gudijoje yra mažiau 25,000 grynų lietuvių tautybės, nors kai kuriose kaimuose, pvz., Palesėje, Kargauduose lietuvių užsirašė apie 95% gyventojų. Gudijos pasienyje (prie pat Lietuvos sienos) nėra nė vienos lietuviškos mokyklos, tik kai kur lietuvių kalba dėstoma, kaip atskiras dalykas. Mokytojai paskirti tokie, kurie aiškiai priešiška nusistatę lietuvių. Be abejo, tai priklauso ne nuo jų asmeniško nusistatymo, bet tokiais tiems įsakyta būti.

Gyventojų surašymo skaičiai buvo paskelbti "Pravdoje". Tame sąraše lietuvių tautos gyventojų Gudijoje nėra...

Tuo pat metu palaikomas ir lenkiškas elementas, nors visi Vilniaus krašto lenkai turėjo išrepatrijuoti Lenkijon ir ši sritis turėjo nustoti bet kokio lenkiškumo žymių. Bet tikrenybėje taip nėra. Vyriausias maskoliškas "brolis" kaip tik žaidžia tautybėmis, jas "balansuoja", visas "lygiai palaiko", o tuo pačiu metu pats sistemingai skverbiasi į vyraujančią vietą.

Vilniaus krašte dabar, kaip atrodo, yra tiek pat lenkiškų mokyklų, kaip ir lenkų okupacijos laikotarpiu. Lietuvos švietimo ministerija tai laiko paslaptyste, idant nesukeltų per di-

delių priekaištų iš lietuvių pusės.

Vilniaus mieste tikrų lietuvių gyventojų esama apie trečdalį. Mažesniais kiekiais esama lenkų, gudų ir žydų. O gausiausia — rusų! Labai surusinta ir Klaipėda.

Ko laukiama iš laisvųjų lietuvių

Komunistinė Lietuvos spauda vis dažniau užpuola mūsų politinius pabėgėlius, cituoja laisvųjų lietuvių spaudą, kritikuoja ir niekina. Bet tarp eilučių kartais iš viso to galima sužinoti, ką laisvieji lietuviai Vakaruose rašo, ką galvoja. Žinoma, rimtesni dalykai nutylimi, bet matyti, kad ta užsienio lietuvių spauda ne sykį verčiasi niekais, o pradeliu priekaištų iš lietuvių pusės.

Lietauvos gyven t o j a m s

ryškiai krinta į akis, kad "mūsų" ir rusų valdžios labai gyvai reaguoja į užsienio lietuvių ir aplamai užsienio opinią, seka straipsnius, visus pasisakymus, radijo pranešimus. Taipgi ieško "bendradarbiavimo" ir dar daugiau ieško plyšių, kaip suskaldyti, demoralizuoti užsienio lietuvių. Tinkama laisvosios lietuvių spaudos akcija mums tėvynėje dar daug gali morališkai ir politiškai padėti.

Tai tokios kelios mintys, kurias gavome iš Lietuvos ir čia kiek savais žodžiais atpasakojame, be jokių iškreipimų ar perdėjimų.

(ee)

NOTICE!

TAUPYMO INAŠAI, GAUTI
IKI SAUSIO 10 IR PALIKTI
KETVIRČIUI, GAUNA
PROCENTĄ NUO SAUSIO 1
Society NATIONAL BANK

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAIN 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Turėdami reikalų prašom į mane kreiptis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

LIETUVISKI SCRIAI, JUODA DUONA. AUŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DEŠROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVEJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWainig 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

ISKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti _____

Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: _____

Name

No. Street City State

VERTA ŽINOTI

"Paskutiniame 60-ųjų metų Tėviškos Žiburių numeryje, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės

valdyba pranešė apie savo darytas pastangas suvienyti visus politinius veiksmus ir sušaukti tam reikalui plačią konferenciją.

Bandymo rezultatai susiklostė taip. ALTas atsisakė, nes rengimo metodai nepriimtini. "VLIKas" atsisakė dėl to kad ALTas atsisakė. Diplomatai -- ALTui atsimetus, suabejojo konferencijos naudingumu ir pabijojo, kad "skilimas gali būti tik pagilintas".

Pagal PLB Valdybos praneši-

mą, už konferencijos reikalo "tvirtai ir be jokių rezervų" pasisakė Fronto Bičiuliai, LNTalka, na ir pati PLB valdyba.

Manau, kad komentarai nereikalingi!

Panašaus likimo, atrodo, susilauks ir J. Bačiūno puoselėjamas lietuviškų laikraščių redaktorių ir leidėjų suvažiavimas... nes tos pačios priežastys, tie patys "nepriimtini metodai" ir vėl pasikartos. Nors kai kurie lietuviški laikraščiai likt balnumo pasidarė nuobodūs, tušti ir atsilikę nuo gyvenimo, tačiau jų redaktoriai dar vis galvoja, kad su jų laikraščiu viskas tvarkoje ir nieko jam nestinga.

Patys Tėviškos Žiburiai, kurie su gyvenimu koja kojon eina, dėl redaktorių ir leidėjų suvažiavimo jau yra pasisakę. Jų atsakymas: --Verta pabandyti!

V. Š-a,
Omaha

PATAISYKIT KELETĄ NETIKSLUMŲ

Nepagailėjote vietos apie mane, dabar nepagailėkite ir šiam, trumpam laišku.

Dirvos Nr. 147, straipsnyje "Garbė ištveriantiems iki galo", radau keletą netikslumų:

1. Minėto straipsnio reikalais su manim niekas nesisiekė. Pirmą kartą su jo turiniu susipažinau paskaitęs Dirvoje.
2. Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės mano laipsnis yra pulkininkas leitenantas, bet ne pulkininkas.
3. Sibire bolševikų suimtas ir kalintas 1920 m. pabaigoje ir 1921 m. pusėje, bet ne 1918 - 1919 m.

Dėkui nežinomam straipsnio autoriui ir Dirvai už netikėtą manęs pagerbimą. Atlieku tik kiekvieno lietuvių, svetimam krašte esančio, tik eilines pareigas.

M. Karaša,
Baltimore

Ko aš važiavau į Europą?

Apie praėjusio rudens kelionę Anglijoje ir Vokietijoje nebuvau linkęs rašyti. Bet kai sugrįžau, tai beveik kiekvienas sutiktas lietuvis vis klausinėja: kas ten dabar naujo, ko ten važiavai, kaip gyvuoja lietuviška

Juozas J. Bachunas

Tabor Farm, Sodus, Mich.

visada žinojau jo sveikatos būklę ir džiaugiausi jos pagerėjimu.

siekėme Anglijos Southamptono uostą. O iš ten traukiniu jau ir netrukus Londonas.

Susitikimas su B. K. Balučiu buvo labai malonus ir jaudinantis. Jis pats atvyko į stotį mus pasitikti. Ir kartu nuvažiavome į The Kensington Palace Hotel, -- viešbutį, kurį jis pats buvo mums užsakęs, esantį netoli Lietuvos pasiuntinybės. O kitą dieną jis mums, pas save, suruošė nedidelį, bet labai jaukų šeimyninį pobūvį, pakviesdamas kai kuriuos kitus Londono lietuvius.

Su Balučiu kasdien susitikdavom per visą mūsų buvimo laiką Londone. O išbuvo 10 dienų. Taip praleidavome popiečius ar pavakarius, po to vienas kitą palydėdavom ar tai į viešbutį, ar į atstovybę. Atsižvelgiant į jo pradėtą devintąjį dešimtmečio kryželį, B. K. Balutis dabar yra gerai atkūtes ir judrus. Daug vaikščioja, nuvyksta ir į svarbesnius lietuviškus rengimus. Žinoma, taip pat tenka atlikti ir nemažai reikalų, susijusių su tarnyba.

Per tą dešimt Londonoprailėtytų dienų teko susitikti eilę kitų lietuvių, pasidalinti išpuodžiais, pagyventi jų rūpesčiais. Teko maloniai pasimatyti su tuo laiku atostogoms į Londoną atvykusiu jaunučiu Stasiu Lozoraičiu iš Romos. Smagu buvo atnaujinti anksčiau pažintį su rašytoju Fabionu Neveravičium ir jo žmona. Nors ir nesveikuojantis, bet tai visomet labai gyvos ir gilios lietuviškos minties žmogus. Prieš porą metų jis trumpą laiką buvo užsukęs pas mane į Tabor Farmą, kai tada lankė savo dukteris Detroitė.

Pasiuntinybėje ar per kitus asmeniškus susitikimus kalbėjomės su pasiuntinybės patarėju ir jos sekretoriumi p. Balicku, taip pat p. Varkala, kuris dar nepriklausomybės metu Londone buvo didžiųjų Lietuvos ekonominių organizacijų atstovu, o ir dabar sėkmingai darbuojasi verslo srityse. Išsikalbėjome ir su kun. Kazlausku. Taip pat su B. Daunorais: jis yra anksčiau

Bačiūnai gimnazijos mokinių buvo apdovanoti gėlėmis ir tautine juosta. Nuotraukoje stovi: moksleivė G. Kušneraitytė (6 kl.), J. ir M. Bačiūnai ir moksleivė Ž. Vykontaitė (7 kl.).

ninkai taip pat čia palieka nemažai pinigų. Išėjus vakare pasivaikščioti, į akį krito daugybė visokių naktinių klubų ir restoranų...

Atskridę į Frankfurtą susikabinau su jaunučiu Albino Trečioku, kuris čia eina aukštas JAV pareigūno pareigas. Jis yra sūnus Jievos ir Albino Trečiokų iš Newark, N. J. Jaunasis Trečiokas yra vedęs Onos ir Jono Valaičių dukrą Aldoną. Augina dvi dukteris.

Tą patį vakarą su V. Banaičiu nuvažiavome vizitui pas A. Trečiokus. Sekančią dieną Trečiokienė savo automobiliu pavyko po Frankfurto apylinkes. A. Trečiokas tarnybos reikalais turėjo išskristi į Italiją. Vakare mes trys vakarieniavome pas p. Trečiokienę. Širdingai dėkui už vaišes.

vedėju, tėvu Bernatoniui ir aplankyti pačią gimnaziją.

Kitą dieną, kaip buvo sutarta, vykome į gimnaziją susitikti su mokytojais ir mokiniais. Pageidavau, kad aplankymas įvyktų pamokų ilgosios pertraukos metu, kada mokiniai gauna pieno ir bulkučių užkandžius, ir kad nebūtų rengiama jokių sutikimo iškilnių. Bet visvien, mokytojai ir mokiniai sudarė savo programą, už ką jiems didelis ačiū.

Po to jau trečią kartą apžiūrėjau gimnazijos pastatus. Pirmą kartą tai buvo prieš penkerius metus. Antras kartas užpurnai, o dabar -- trečias. Barakiniuose pastatuose, kurie atiteko iš amerikiečių kariuomenės, yra valgykla, virtuvė ir kai kurios klasės pamokoms. Daug kur per sienas švilpia vėjai. Kai kur

vietos nepašykštėjo.

Kitame numeryje: JAUNIEJI LIETUVIAI IŠ ANAPUS.

OMAHA

Peršautas lietuvis prekybininkas

Gruodžio 23 vakare Petriui Ribokui besirengiant apšviesti savo maisto ir delikatesų krautuvę, esančią 5524 So. 32 St., pasigirdo beldimas į duris. Galvodamas, kad tai koks vėlyvas klientas, P. Ribokas prisitartino prie durų ir mėgino pro durų stiklą atpažinti besibeldžiantį. Negaledamas, tamsoje nieko matyti, P. Ribokas atidarė duris ir rik tada pastebėjo į jį atstatytą medžioklinį šautuvą. P. Ribokas automatiškai užtrenkė duris ir mėgino slėptis, bet tuo metu užpuolikas paleido per stiklą šūvį, kuris kliudė jo kaklą ir veidą. Stebuklingu būdu šūvis nepelietė akių.

Išbuvus kelias dienas kritiškame stovyje, P. Riboko sveikata pradėjo gerėti. Piktadarys iki šiol dar nesurastas ir tikroji užpuolimo priežastis neišaiškinta.

P. Ribokas savo senąją teisininko profesiją į prekybininko amatą pakeitė maždaug prieš 10 metų. Jo krautuvė Omahos lietuvių kolonijoje yra vienintelė vieta, kur be maisto dar galima gauti lietuviškų knygų, plokštelių bei visokių kitokių lietuviškų išdirbinių.

Ši prieššventinė nelaimė labai sujaudino Omahos lietuvius.

Lietuvos įgal. ministerį Anglijai Bronių K. Balutį, savo seną bičiulį, J. Bačiūnas rado Londone iš po ligos pasitaisiusį ir sustiprėjusį. Per 10 dienų svečiavimosi Londone, kasdien su juo susitikdavo ir praleisdavo ištisus popiečius viens kitą palydėdami, ar tai į viešbutį ar į pasiuntinybę. Ir kartais, žingsniuojant per parką, Balutis mėgdavo pailsinti karvelius, kurių ten nemažai yra.

Vasario 16 Gimnazija? Na, ir kitokių klausimų nestinga.

Nepajėgdamas ir nesugebėdamas kiekvienam atskirai į visus tokius klausimus atsakyti, pagalvojau, kad bus geriausia, vėl sėsti prie stalo ir suregisti keltą tos kelionės išpuodžių bei patyrimų.

VIZITAS BALUČIUI IR LONDONO LIETUVIAMS

Pirmiausia važiavau aplankyti savo ilgų metų bičiulį Bronių K. Balutį, Lietuvos ministerį Anglijai. Be pertraukos virš 20 metų gyvendamas Londone, šiandien jis yra pasiekęs gilaus amžiaus. 1960 m. gruodžio 29 d. štai jam suėjo 81 metai. Praėjusį pavasarį man buvo rašęs, kad jo sveikata kartais nepergeriausia ir kad su tokiais jėgomis sunku ką nors daug bepadarinti.

Norėjau jį aplankyti jau praėjusį pavasarį, bet tada negalėjau. Pavasarį mano ūkyje atsiranda tiek daug visokių neatidėtinų reikalų, kad labai sunku pasitraukti. Bet laiškais tai dažnokai susirašinėjome. Taip, kad

1960 m. rudenį, didiesiems darbams pasibaigus, sutikus Tabor Farmoje ir išleidus tūkstan-

Londone aplankiau seną bičiulį min. B. K. Balutį.- Gražiai įsikūrę Frankfurte Trečiokai mus supažindino su atsistačiusiu iš griūvėsių miestu.- Trečią kartą lankau Vasario 16 gimnaziją ir iš arčiau susipažįstu su jos problemomis...

čius atostogautojų, atrodė, kad ir man su generolu, jau yra kaip ir teisė išvykti atostogų. Tad greitomis sugalvojome išvykti Europą, kol ten dar gražus ruduo.

Albiną Trečioką iš Newarko, N. J., paprašiau suorganizuoti mudviem kelionę laivu ir parūpinti bilietus. Ir rugsėjo 30 dieną jau plaukėme olandų laivu Rotterdam. Tai didelis, virš 38,000 tonų laivas, visai naujas ir puikiai įrengtas. Statytas tik 1959 metais.

Už kelių dienų laimingai pa-

ilgesnį laiką buvęs Europos Lietuvio redaktorium. Kiek žinau, jau kelis kartus buvo žadėjęs dažniau rašyti Dirvai iš Londono lietuvių gyvenimo, bet iki šiol savo pažado vis dar neišpildęs. Jo žmona, o ypač duklė Dainora Šopienė, yra vienintelės, kurios Anglijoje energingai platina lietuvišką spaudą.

Taip pat teko susitikti su naujai išrinktais Londono Lietuvių Namų valdybos nariais, kaip D. BLS pirmininku S. Nenortu ir kitais. Jie dabar turi labai sunkių rūpesčių. Londono lietuvių susiorganizavimą ir jų sugebėjimus įsigyti puikius namus ir sodą, daug kas anksčiau statėme pavyzdžiu kitų kraštų lietuvių bendruomenėms. Bet ir čia, dėl įvairių priežasčių, užgiuvo sunkumai. Lietuvių Namų finansiniai reikalai atsidūrė nepergeriausioje padėtyje. Jei nepavyks gauti didesnių paskolų iš tautiečių, tai turto dalį gali tecti mažinti.

TREČIĄ KARTĄ Į LIETUVIŲ GIMNAZIJĄ

Po 10 dienų pagaliau apleidom Londoną ir išskridome į Frankfurtą, Vokietijoje. Svarbiausiu tikslu skaičiau dar kartą, jau trečią, aplankyti Vasario 16 lietuvių gimnaziją. Sustojome viešbutyje ir laukėme tą pačią dieną čia iš Miuncheno savu automobiliu atvykstančio Valterio Banaičio, su kuriuo apie tai buvo iš anksto susitarta.

Vakarų Vokietijos Frankfurte -- tikrai gražus, švarus ir didelis miestas. Iš karo griuvėsių dabar beveik atstatytas. Visur verda gyvenimas, didelis judėjimas. Čia iš viso pasaulio atsikrenda lėktuvai. Tat Frankfurte yra pasidaręs tarptautiniu miestu. Amerikos kareiviai ir kari-

Išbuvę Frankfurte dvi dienas, V. Banaičio automobiliu, puikia autostrada išvažiavom į Weinheimą. Tai miestukas nebetoli nuo Vasario 16 Gimnazijos. Ten p. Stankaičio ir Škėrio rūpesčiu mums buvo užsakyta sustojimo vieta. V. Banaitis pasirūpino, kad dar viešbutyje galėtume susitikti su Vasario 16 Gimnazijos naujuoju direktoriu kun. dr. Groniu, Vokietijos krašto lietuvių bendruomenės pirmininku kun. Liubinu, E. Simonaičiu ir p. Stankaičiu. Rūpėjo sudaryti programą pasikalbėjimams su krašto tarybos valdyba, nariais, reikalų

grindys tokios, kad jei ant vienos lentos užstojes stipriau pamintum, tai koja greičiausiai klaurai per grindis išlistų. Tos patalpos, ar šiaip ar kitaip sakytum, yra labai blogos. Jomis ilgainiai nebegalima naudotis. Reikia nors kiek geresnių.

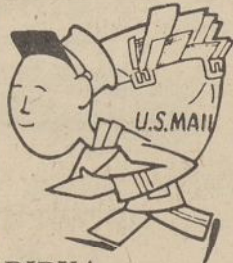
Kartu su mokytojais ir sutikimo programos šokėjais nusifotografavome, o taip pat ir būrelyje mokinių, kurie visi neseniai atvykę iš Lietuvos (apie 20). Tos nuotraukos jau buvo atspausintos daugumoje Amerikos lietuvių laikraščių, o ypač Dirva

Nors Bačiūnai prašė Vasario 16 gimnazijoje jiems neruošti jokio priėmimo, mokytojai ir mokiniai sudarė savo programą, kuri sujaudino svečius. Nuotraukoje gimnazijos mokiniai, mokytojai ir krašto valdybos tarybos nariai su Bačiūnais prie gimnazijos rūmų.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Už metus — \$8.00 ☐

Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

GYVENIMO MOKYKLA

Detroito Lietuvių Organizacijos Centro pirmininkas Dr. K. Karvelis prašė manęs parašyti Dirvos skaitytojams, kad šio mėn. 7 d. (šeštadienį) 7 val. buv. lietuvių svetainės salėje statoma prancūzų rašytojo Al. Bisson 4 veiksmų drama "Nežinomoji" yra tiek jaudinanti, jog bus gražintas įėjimo mokestis tam, kuris, žiūrėdamas vaidinimo, išlaikys neverkęs.

--O jei žiūrovai apsiašaros raminančiomis tabletėmis tai turėsite nuostolius? -- Jam tariu, --Teisingai sakai, -- kiek pagalvojęs, atsakė Dr. Karvelis, --o aš apie tai ir nepagalvojau. Tai verčiau šios minties atsisakyti. Nors yra sakoma, kad švelniau juoktis negu verkti, tačiau ir išsiverkti kartais, yra sveika. Sveika ta prasme, kad dažnai žmogus verkia, savo nuodėmes apgailestamas ir giliai atjaušdamas savo artimo nelaimę, kančią. O teatras, kaip pareiškė "Nežinomosios" režisiorė Z. Arlauskaitė - Miškienė, yra gyvenimo mokykla. Jei žiūrovai, sėdėdamas scenoje veikalo eigą, matydami besirutuliojančias situacijas, verkia, tai veikalo autorius, režisoriaus ir aktorių tikslas yra pilnai pasiektas, o žiūrovai, pasisavindami veikalo idėją, nors ir verkia, bet jaučia dvasinį patenkinimą, nes gauna vaizdingiausią gyvenimo pamoką.

"Nežinomoji" yra pasaulinio masto kūrinys, išverstas į daugelį kalbų, daugelį kartų statytas Paryžiuje, Paryžiaus teatras su "Nežinomąja" buvo pakviestas net į New Yorką. Mat šio veikalo pastatymą ir Kauno valstybinio teatro žiūrovai.

1926 - 27 metais Z. Arlauskaitė - Mikšienė, būdama "Nežinomosios" režisiorė ir vaidindama pagrindinę rolę, su aktorių trupe aplankė visus didžiuosius Lietuvos miestus. Ir Detroito "Nežinomąja" pamatysime tik didelio aktorės Arlauskaitės - Mikšienės pasiaukojimo dėka. Ji New Yorke surado tą veiklą, paskui ieškojo vertėjo, gerai mokančio prancūzų kalbą, o vėliau aktorių, kurių yra 18, ir tada ėmėsi intensyvaus repeticijų darbo, trukusio veik pusmetį, repe-

tuoja po tris kartus į savaitę. Pereitų metų gruodžio mėn. 10 d. "Nežinomoji" pasirodė rampos šviesoje Londone, 11 d. Toronte, Kanadoje, kur turėjo nepaprastą pasisekimą (žiūr. Tėviškės Žiburiai p. m. gruodžio 22 d.), o š. m. sausio mėn. 7 d. (ši šeštadienį) pasirodo Detroito scenoje.

ŠVENTINS VĖLIAVĄ

Š. m. sausio mėn. 14 d. St. Klemens salėje (25-sios ir Michigan kampas) Detroito - Dariaus ir Girėno klubas šventina savo vėliavą ir rengia šaunų vėliavos krikštynų balių. Meninė programos dalį atliks jaunosios girdėtos St. Šilžio vedamos mergaičių choras. Dalyvaus Dariaus - Girėno istorinio žygio per Atlantą rėmėjai ir klubo steigėjai. Priprašyta daug kumų ir svečių. Valgymų ir gėrimų nestigs. Gros šaunus Windsoro orkestras.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS PAVYKO

L. B. Detroito apylinkės organizuotas Detroito N. Metų sutikimas praėjo labai kultūringai ir puikioje nuotaikoje. Išmušus dvylikai, apylinkės pirm. p. Staniulis tarė trumpą žodį, linkėdamas visiems laimingų N. M. Labai paklijo nuotaikoj sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai. Vaisintasi ir linksmintasi iki 4 v. ryto.

K. Jurgutis

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PProspect 8-1711
Rezidencijos RPublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antradi., ketvirtadi.,
penktadi.

Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas:
Ofiso RPublic 7-5020;
Namų Walbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Įėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais:
2-4 p. p. ir 5-7 p. p.

DIRVAI AUKOJO

Prenumeratą pratęsdami,
Dirvą aukomis parėmė:

J. Budrikis, Chicago	\$5.00
J. Grauzinis, Chicago	2.00
J. Aukštikalnis, Brooklyn	2.00
J. Matulevičius, Worcester	2.00
J. Dzidolika, Worcester	2.00
J. Baublys, Detroit	5.00
K. Miltakis, Detroit	2.00
V. Gustinis, Rochester	2.00
A. Janušonis, Chicago	2.00
K. Dusevičius, So. Boston	2.00
M. Manomaitis, So. Boston	5.00
P. Lukauskas, Waukagen	1.00
V. Kecorius, Toronto	5.00
Step. Nasvytis, Clev.	2.00
K. Kriščiukaitis, Dorchester	2.00
V. Puodžiukaitis, Waterbury	2.00
H. Šiaurys, Kanada	2.00

Visiems aukotojams nuodėdžiai dėkojame.

AMERIKA SIEKIA...

(Atkelta iš 1 psl.)

Šveicarijos pasiuntinybė galėtų tarpininkauti norintiems atvykti į JAV, bet paaiškėjo, kad tai prieštarauja tarptautiniams įstatymams. Tuo tarpu daug kubiečių atvyksta laiveliais į Miami be jokių vizų. Jie įsileidžiami pagal taip vadinamus "parole" nuostatus, taikytus Vengrijos pabėgėliams 1956 metais.

JAV ambasadoje Havanoje keletoms dienoms dar pasiliko 9 tarnautojai, kurie baigia pakuoti dokumentus. Kiti diplomatinės ir konsularinės tarnybos nariai, viso 63 asmenys, grįžo į JAV laivu, vietas lėktuve užleisdami kubiečiams pabėgėliams. JT Saugumo Taryba išklaušė Kubos atstovo kaltinimus prieš JAV ir amerikino delegato James J. Wadsworth paaiškinimus, kodėl JAV buvo priverstos nutraukti diplomatinis santykius. Manoma, kad Saugumo Taryba paliks Kubos skundą be sprendimo.

Kubiečių "demokratinis revoliucinis frontas" -- Fidel Castro priešų jungtinės organizacija -- New Yorke paskelbė, kad baigęs pasiruošti ir vykdyti in-

vaziją į Kubą vasario mėnesį "iš kurios nors Vakarų pusrutulio vietos, bet tikrai ne iš Jungtinių Valstybių". Propagandinėje srityje ši organizacija jau du mėnesius naudoja neginkluotą laivą su stipriu radijo siųstuvu, kasdien duodančiu tristransliacijas. Laivas plaukioja 6 - 7 mylių atstume nuo Kubos krantų.

Castro priešų grupes sudaro trys kategorijos: vadinama Varonos grupė, nuosaikiųjų koalicija, pasivadinti demokratiniu revoliuciniu frontu; toliau "liaudies revoliucinis sąjūdis", buvusių Castro talkininkų grupė, ir pagaliau dešinieji, kurių tarpe esama Batistos bendradarbių.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

VIRŠUJE: Lietuvoje nepriklausomybės metais lyg tradicija buvo pasidariusi Naujuosius metus sutikti valstybinio teatro rūmuose su operos Traviata pastatymu. Tą vakarą į spektaklį atsilankydavo valstybės prezidentas, lydimas vyriausybės narių ir diplomatų. Čia spausdiname nuotrauką iš vieno tokių Naujųjų metų sutikimo Kaune. Centrinėje ložėje sėdi prezidentas A. Smetona su žmona. Gretimose ložėse vyriausybės nariai ir diplomatai. Apačioje atpažįstama daug asmenų, tuo metu Lietuvoje užėmusių aukštas pareigas. Pirmoj eilėj matyti prof. Leonas, generolai Raštikis ir Butla, Kiek toliau pedagogas J. Kairiukštis, buvęs min. pirm. Tumėnas, gen. Čaplikas, prof. Oželis, gen. Papeliučka, J. Vileišis, profesoriai Volteris, Žemaitis, M. Šieževičius, pulk. R. Liormananas, Stanaitis ir kt.

NOW! 4 1/4 %
PER ANNUM
on ALL ACCOUNTS

4 1/4 %
EARNING ON PREPAID SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960
FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASS'N.
1447 S. 49 Court, Cicero, Ill.
Tel. Bishop 2-1397
HOURS: MONDAY 9 to 8
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5
SATURDAY 9 to 1
WEDNESDAY CLOSED

**MANO TĖVŲ ŽEMĖ
LIETUVA.
VL. VIJEIKIO**

438 puslapiai
1200 iliustracijų.

Knyga, kuri tinka visiems. Seniems ir jauniems.
Geriausia priemonė pažinti savo tėvų žemę.
Senimas čia ras daugybę brangių gimtosios žemės prisiminimų. Jaunimui — puiki priemonė pažinti savo tėvų žemę.

Tuoju užpildykite atkarpą ir pasiųskite:

TĖVIŠKELĖ, 4346 S. Western Ave., Chicago 9, Ill.

Prašau prisiųsti man knygą "Mano tėvų žemė Lietuva". Siunčiu \$7.00.

Pavardė

Adresas

**Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems
mūsų draugams ir rėmėjams
LOUISVILLE TITLE
INSURANCE CO.**

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable
Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,
lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

**20 metų tos srities
praktika
Vokiečių radijų
taisymas**

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

**SAVINGS DEPOSITS
RECEIVED THROUGH
JANUARY 10th
WILL EARN INTEREST
FROM JANUARY 1st**

WE WELCOME YOUR DEPOSITS

GEN. MOSES CLEVELAND

**The Cleveland
Trust Company**
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

J.S.AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing
Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVISKA KELIONIŲ AGENTŪRA
Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruošumėte keliauti, tuoj susirikiu su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

Los Angeles gyvenantieji lietuviai rašytojai Alė Rūta Nakaitė-Arbienė, J. Balčiūnas - Švaistas ir Jurgis Gliūda, vieno pobūvio metu kalbasi literatūrinėmis temomis.

L. Kančausko nuotrauka

Aušra prie Nemuno?.. (3)

V. B.

LIETUVIŲ TAUTOS SVAJONĖ... arba kaip Maskva iš Lietuvos išplėšė du bilijonus rublių

Taip okupacinė spauda pavadino Kauno HES, ir gal teisingai. Tik lietuvių tautos svajonė yra ne tik viena stotis, o krašto upių su reguliavimas vandens jėgainių pagalba. Ar ji išsipildė?

Išseko medienos ištekliai, o durpių kuras mažai tinka pramonei. Elektra -- tai tas slaptažodis, kuriuo remiasi bet koks rimtas Lietuvos pramoninimas.

Tai buvo žinoma jau ir anksčiau. Natūralus elektros šaltinis krašte, be abejo, yra tekančios upių vanduo. Bet vis tik metų metais ginčytasi dar Nepriklausomoje Lietuvoje -- gal šiluminės elektrinės statyti racionaliau...

Gerai prisimename tuos ginčus. Šiluminių stočių šalininkai susilaukė kapitalistų, pelno troškęjų apšaukimo. Tautos dauguma nedviprasmiškai stojo už vandens jėgaines.

Ir lygiai tie patys ginčai vyko po beveik 20 metų. Idomu pastebėti, kad Maskvos ekspertai tame ginče aiškiai užėmė senųjų "kapitalistų" pozicijas: šiluminės elektrinės statyti pigiau; greičiau grįžta į dėtas kapitalas, nauda...

O lietuvių dauguma (jų pusėje yra ir vietiniai komunistų kadrai) už hidroelektrines: šiluminių elektrą per brangi: vandens jėgainių elektrą 6 - 7 kartus pigesnė. Be to bus sureguliuotos upės; pagerės laivyba -- pigus transportas; išnyks erozija, teigiamai pagerės klimatas, nebūs potvynių ir tt.

Iš daugybės visokių diskusinių argumentų krašto spaudoje čia pacituosim tik kelis, bet rimtus. Štai ką rašo Lietuvos Mokslo Akademijos leidinyje (1958 m.) "40 metų" jos nariai korespondentai specialistai A. Žukauskas ir J. Heleris:

"Pilnutinai panaudojus energetikos tikslams (Lietuvos) upes, per metus būtų galima gauti tris milijardus (3,000 mil.) kilovatvalandžių elektros energijos." 1958 m., kaip pamename, pagaminta tik 855 mil. 3,000 mil. --tai 500 mil. daugiau negu žada būti 1965 metais! Abu autoriai puslapių puslapiais įrodinėja, kodėl nereikia statyti šiluminę stotį -- gigantą. Jie sako: "Lietuvoje nerandama pakankamai vienoje vietoje sutelktų kuro klodų nei kelių šimtų kilovatų elektrinei (vartyti)..."

Tokio giganto duk malkom ar durpėm nekurensi. Ju trečdaliai elektros 1958 m. gauta iš durpių o patirtis rodo -- tokia elektra per brangi.

Čia trumpai įterpsime, kad privatus naudotojas krašte šiandien moka pilną rublį už kilovatvalandą. O tai aiškiai per daug. Truputį juokas ima, kai tokių kainų akivaizdoje raudonoji propaganda šiandien šaukia, kad trisdešimt metų pradžioje elektra Kaune kainavo 85 lietuviškus centus. Jeigu palyginti dabartinę (vieno rublio kainą) ir ją išversti doleriais, tai bus: pagal oficialų kursą (4:1)

\$0,25 ir pagal turistinį kursą (10:1) \$ 0,10 už kilovatvalandį. Anais laikais dolerio kursas buvo dešimto litų (10:1) -- taigi tąsyk kilovatvalandis elektros kainavo tik 8,5 amerikoniškus centus. Atseit, lyginant su "krūvinais Smetonos laikais" elektra šiandien yra beveik tris kartus brangesnė, o pagal kitą -- 25%.

Taip, kraštui tikrai reikia daugiau ir pigesnės elektros. Tame pačiame leidinyje tuo klausimu pasisako kitas lietuvių ekspertas J. Stasiulevičius, Akademijos vyr. mokslinis bendradarbis. Jis sako:

"Šiluminės elektrinės (didelės) statyba Lietuvoj sąlygomis -- atsižvelgiant į atsivežtinio kuro kainą -- ekonomiškai neapsimoka. Vietiniai durpių resursai nepatenkina stambios elektrinės kuro pareikalavimo."

Jis toliau taip aiškina:

"Didžioji mūsų respublikoje gaunamos elektros energijos dalis (jau šiandien)... tenka šiluminėms elektrinėms, dirbančioms iš toli atvežta anglimi ir mažai pigesnėmis vietinėmis durpėmis. Vidutinės kuro kainos 'Lietuvos Energetikos' rajone 1956 m. buvo tokios: Silezijos anglis -- 160 rb., Donbaso anglis -- 181 rb. ir vietinių frezerinių durpių -- 147 rb. už sąlyginio kuro toną..."

Autorius perspėjantiškai maldauja neapsunkinti krašto ūkio išlaikimą šilumine stotimi -- gigantu. Absoliutinę pirmenybę jis duoda vandens jėgainėms. Tačiau, tarsi žinodamas, kad jų kaškas nenori statyti, tarsi jau būtų padarytas neigiamas sprendimas, J. Stasiulevičius siūlo geriau laidais importuoti pigią elektrą iš Estijos (kur ji gaminama pigia šiferio skalūnų bazėje). Jis nemato kitos išeities, kaip "ne vėliau 1964 - 65 m. organizuoti atominės elektrinės statybą", kad tik apsieitų be didelės šiluminės...

Tai tiek apie "dypukų" pasaką, kad krašte norima šiluminės, o ne vandens jėgainių.

PLANAS PO PLANO...

1957 - 58 m. bėgyje lietuviai karštingai griebėsi patiekti pilnus vandens jėgainių statybos planus. Pirmasis projektas -- "Sovietško HES" (beveik būčiau sakęs -- Tilžės: bet tokį miestą rusai jau panaikino). Planas atmetamas. Leidžiami gandai, kad Nemuno krantai toje vietoje "nestiprūs". O iš tikrųjų, visam Nemuno žemupyje tvirtesnių nerasi...

Pašnibždomis girdėti ir kitas, patikimesnis argumentas: statybos vietą vetavo sovietinė armija, dėl kai kurių netoliese esamų karinių objektų...

Kad vėl nebūtų kalbų apie "netinkamą pagrindą", lietuviai vėl skubiai pateikia net du smulkininkų -- Jurbarko aukštumoje vandens jėgainių projektus. Kimba į Birštono HES projektavimo darbus

(šiemet sueis 50 metų nuo pirmo pasiūlyto projekto). Ruošiami Alytaus, Druskininkų projektiniai darbai.

Pilnu tempu visus tuos darbus remia Lietuvos spauda. Tik Maskva tyli. Tylī ir centrinė spauda.

Pagaliau 1958 m. rugpjūčio mėnesį prabyla pats Nikita. Atidarant Kuibyševio HES jis pareiškia tūkstantinei statytojų miniai, kad ateityje vandens jėgainių nebeatys. Esą per brangios, ilgai negrįžta nauda; ilgai užtrunka statyba ir t.t.

Nėra čia reikalo kartoti visus jo argumentus -- Jie pilnai atitinka jau žinomas visokių kapitalistų nuomones. Žinoma, ši kartą hidroelektrinių nestatymas naudingas komunizmui...

Lietuvos spaudoje po to įsiviešpatavo ilgoka ir neįauki tyła. Paskui ramintasi: turbūt ne mums čia taikoma, Juk Lietuvai būtinos vandens jėgainės.

Ramintasi, kad reikia palaukti naujų septynmečio skaičių, išsiansčių 1958 m. gruodžio mėnesį. Ten tikriausiai bus itrauktos investicijos "Lietuvos upių pajungimui tarybinio žmogaus naudai".

Žinoma, ir vėl apsirakta. Ir tik dėl to, kad investicijos Rusijoje, nežiūrint jų nuostolingumo, visad buvo "naudingos komunizmui". Jeigu paskiri Lietuvos specialistai, ar vienas kitas Lietuvos okupanto simpatikų Vakaruose turėtų laiko ar nuotikos pastidijuoti sovietų statistikas, jie nesistebėtų? Didžiausi kapitalai sukišami į Rusijos Federaciją. Ten investuojama apie 20% daugiau, negu leistų bendrasąjunginis vidurkis. Iš kitos pusės, Rusijos Federacija iš savų pajamų niekad nesudarė savo biudžeto. Visad jis "nustatytas" t.y. subvencionuojamas iš "Visasąjunginio" biudžeto. O jo pajamas sudaro pinigai, kurie "atlieka" kitose respublikose, kaip "nepanaudojami".

Taip Lietuva per ilgą metų eilę Maskvai vidutiniškai atiduodavo apie 40% virš respublikinio biudžeto pajamų. 1960 metaistoji duoklė jau viršijo dviejų milijardų sumą!

Tad dar biaučiau girdėti Maskvos biurokratų pastabas apie Lietuvą: Čia tik nykštukas! Kas tie trys milijonai žmonių? Būta čia ko paisyti tokios provincijėlės! Tegu saugojasi, kad kartais visų neišvežtumė už Uralo! Atsirado čia kalbos apie "racionalumą", vandens jėgaines, kaišiojant savo projektus bendravaltystiniams, t.y. paties komunizmo reikalams! Velnio su tokiais zirlais, nusispianti į jų vietinius reikalus!

Gal teisybę sakė prietelis Matieka kolegos Rallos perduotame pranešime Dirvoje: Reikia gudresnių komunistų... Mat, tokie latviai, tikrai "nedidesni" už lietuvių, bet savo išgavo. Jie išgavo papildomų investicijų Pliavinio HES ant Dauguos statybai. Jinai turės 600,000 kilovatų. Tai yra

STALO TENISO "TUZINO TURNYRAS" CLEVELANDE

Gruodžio 17-18 d. Clevelande įvyko stalo teniso "Tuzino turnyras", į kurį buvo sukviešta 12 pajėgiausių šiuometinių Š. Amerikos lietuvių stalo tenisistų. Dėja, dėl įvairių pateisinamų ir nepateisinamų priežasčių, turnyre dalyvavo iš numatytų 12 tik šie 6 žaidėjai: Pr. Gvildys (Toronto Vytis); St. Navickas ir Z. Stanaitis (abu Hamiltono Kovas); J. Šoliūnas (Detroito Kovas); J. Nasvytis ir A. Nasvytis (abu Clevelando Žaibas). Prie jų papildomai dar buvo pakviesta 2 clevelandiečiai -- E. Ignatavičius ir J. Vodopalas.

Tuo būdu vietoj "Tuzino turnyro" pasidarė "aštuoniukės turnyras". Turnyre pasigedome -- Meilaus (New Yorko LAK), V. Grybausko (Chicagos Neris), V. Kleizos (Chicagos ASK Lituanica), K. Mačiūlio (Rochesterio Sakalas), Nešukaičio (Toronto Vytis) ir J. Gerulaičio (Detroito Kovas).

Turnyro nugalėtoji pereina mąją taure įsteigė Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Clevelando skyrius. Be to vienkartinės dovanas paskyrė ALB-nės Clevelando I-sios Apylinkės valdyba -- už I-mą vietą, adv. J. Smetona -- už 2-trąją ir A. Bielskus -- už 3-ją.

Varžybos buvo vykdomos taškų sistema, dviem ratais t.y. kiekvienas su kiekvienu po du kartus. Tuo būdu buvo sužaista viso net 56 partijos.

Turnyro nugalėtoju išėjo Š. Amerikos lietuvių meistris Pranas Gvildys (Toronto LSK Vytis), laimėjęs 13 partijų iš 14. Toliau sekė clevelandietis J. Nasvytis su 12 laimėjimų.

Tenka pažymėti, kad J. Nasvytis pirmame rate nugalėjo Pr. Gvildį, tačiau Gvildys atsirevanšavo antrame rate, Gvildžiui pergalę nulėmė netikėtas J. Nasvyčio pralaimėjimas prieš savo broį Alg. Nasvytį kas, neabejotinai, buvo didžiausias turnyro

netikėtumas.

Stipriai pasirodė hamiltonietis St. Navickas, laimėjęs 3 vietą, tuo tarpu kai detroitietis J. Šoliūnas buvo nustumtas į 4 vietą.

Žemiau duodame turnyro dalyvių lentelę pagal užimtą vietą: 1. Pr. Gvildys (Toronto Vytis) 13 - 1 (partijų santykis) ir 27:3 setų santykis.

2. J. Nasvytis (Clevelando Žaibas) 12 - 2; 26:6

3. St. Navickas (Hamiltono Kovas) 10 - 4; 21:13

4. J. Šoliūnas (Detroito Kovas) 6 - 8; 15:18

5. Z. Stanaitis (Hamiltono Kovas) 5 - 9; 11:20

6. J. Vodopalas (Clevelando Žaibas) 4 - 10; 11:22

7. A. Nasvytis (Žaibas) 4 - 10; 10:22

8. Eug. Ignatavičius (Žaibas) 2 - 12; 9:26

Tokios rūšies turnyrai bent keletą kartų buvo rengiami dar gyvenant pabėgėlių stovyklose Vokietijoje. Tada jie buvo vadinami "dešimtuko turnyrais". Šis pirmą kartą Amerikoje vykdytas turnyras, kaip ir beveik visi šių metų sportiniai įvykiai, neturėjo prideramo pasisekimo. Gal kalbas blogas oras, gal nepatogi data, tačiau vienas kaltininkas tikrai aiškus -- tai stoka entuziazmo ir pareiškimo mūsų sportininkų tarpe.

Tikrai pavyzdinai pasirodė hamiltoniečiai Navickas ir Stanaitis, atskridę į turnyrą ne lėktuvu. Tačiau kuo galime pateisinti 3 chicagiečius, kurių nepasirodymo priežastis buvo nesukombinavimas "transporto priemonių". Na, bet per daug nusiminkime ir tikėkimės, kad sekančiais metais turnyras pavyks geriau ir bus galima tikrai pavadinti tuzino turnyro vardą.

Turnyras buvo rengiamas Š. Amerikos Lietuvių Stalo Teniso Komiteto iniciatyva, o jo vykdytojais buvo Vid. Vakarų Sporto Apygarda ir Clevelando LSK Žaibas. Varžybos vyko lietuvių salėje, Žiūrovų atsilankė apie 50. Šeštadienio vakare turnyro dalyvio Eug. Ignatavičiaus namuose buvo surengtas jausk-pobūvis, dėl kurio pasisekimo sportininkų padėka priklauso poniams O. Jakubaitenei, Ald. Rastenienei, Elv. Vodopalienei, o ypatingai vaišingiesiems šeimininkams, Lorenai ir Eugenijai Ignatavičiams.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Clevelando sportininkai rengiasi LSK žaibo dešimtmečio minėjimui - banketui, įvykstančiam sausio 21 d. (šeštadienį) 7 val. vakaro, šv. Jurgio parapijos salėje.

Ta pačia progą numatoma ir krepšinio bei tinklinio varžybos su Chicagos bei Toronto sportininkais. Šeštadienį, sausio 21 d. varžybos vyks St. Clair Recreation Center salėje, o sekmdienį Cathedral Latin High School salėje. Tikslī varžybų programa ir tvarkaraštis bus paskelbtas vėliau.

• Užsisakykite staličius iš anksto žaibo dešimtmečio banketui, įvykstančiam sausio 21 d. (šeštadienį), šv. Jurgio parapijos salėje.

Prie vieno stalo telpa 10 asmenų. Norintieji sudaryti savo bičiulių būrelius prie stalų, prašomi kreiptis į J. Damušį, telefonu UL 1-6957 arba į K. Karalių telefonu MU 1-3679.

Jaunimui (iki 18 metų) galima užsisakyti specialius stalus, papiginta kaina.

GERI NAMAI

Dviejų šeimų 5-5, garažas, dideli kambariai, prie pat Naujos parapijos.

Plytinis 4 miegamųjų vienos šeimos, naujas karšto vandens šildymas, netoli Naujos parapijos.

3 miegamųjų šv. Jurgio parapijos rajone. Labai gerame stovyje. Nori tik \$10,800. Galite pirkti su mažu įmokėjimu.

Dvi krautuvės ir butas, mūrinis, beveik naujas pastatas E. 200 gt., gerame biznio rajone.

Labai geras 5-5 Eddy Rd. rajone.

Norintieji pirkti ar parduoti prašomi paskambinti: IV 1-6561 arba MU 1-2154

Juozas Mikonis — Realtor
EAST SHORE REALTY
780 E. 185 gt.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND—EUCLED & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

Už indėlius, įneštus iki sausio 20 d., nuošimčiai bus mokami nuo 1961 m. sausio 1 d.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

DIRVA

Nr. 2

1961 m. sausio 6 d.

KAS IR KUR?

• Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga didžiausi dėmesį dabar skiria išlaikyti nupirktus namus. Reikalinga sumokėti paskolą — 13,500 svarų laiku išpildė, pasiskolindami 3805 svarus iš lietuvių ir 10,000 svarų gavę šešioms mėnesiams paskolą iš 7%. Taupant išlaidas, į Lietuvių namus perkels spaustuvę ir ją įkurs namų rūsyje. Bet spaustuvės mašinos pasenę, o perkėlimo kaštai dideli.

• Eglės Žemgulytės ir Leono Narbučio sutuoktuvės įvyksta Chicagoje, sausio 28 d. Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje. Eglė yra Dr. Žemgulis duktė, komunistų žiauriai nužudyto Panevėžyje vokiečių-sovietų karo pradžioje. Motina — Leokadija Žemgulenė dabar gyvena Chicagoje. Abu jaunieji yra veiklus jaunimo organizacijų nariai.

• Danguolė Sadūnaitė-Sealey, gyvenanti Anglijoje, vyrui padedant, į anglų kalbą išvertė Stepo Zobarsko "Brolių ieškotoją". Ją Anglijoje išleido Arthur H. Stockwell leidykla. Angliškai knyga vadinasi "In Quest of Nine Brothers". Kaštuoja 5 šilingus.

• Survilos madų salonas Buenos Aires, Argentinoje, dažnai ruošia parodas ir televizijoj. Jo saliono gaminiai moterų rūbai turi didelį pasisekimą turtingiau-

DAYTONO LIETUVIAI

LITUANISTINĖ MOKYKLA GERAI VEIKIA

Praėjusį rudenį įsisteigusi lituanistinė mokykla veikia gerai. Ją lanko virš 20 lietuviukų, kurių didesnę dalis gimusių Amerikoje tėvų vaikai. Mokyklą globoja Šv. Kryžiaus lietuvių parapijos klebonas kun. T. Narbutas, o mokytoju yra Daytono Universiteto studentas P. Sakas. Po Naujųjų Metų manoma atidaryti dar vieną klasę. Tai jau paaukusiam jaunimui. Tikimasi, kad tokių susidarys 8 ar 10 vaikų.

Kiekvienais metais Šv. Kryžiaus parapija rengia Kalėdų eglutę parapijos vaikams. Šiais metais eglutė buvo surengta gruodžio 28 d. Seniau tokie rengimai praedavo vientik anglų kalba, o šį kartą lituanistinės mokyklos mokiniai turėjo progos ir lietuviškai pasireikšti padainuodami lietuviškų dainų ir padėklamuodami eilėraščių.

Programa praėjo labai sklandžiai, o vaikai gavę dovanų į namus skirstėsi linksmi.

POPIEŽIAUS JONO XXIII MINĖJIMAS

Gruodžio 18 d. Lietuvių Šv. Kryžiaus parapijos salėje, įvyko Popiežiaus Jono XXIII minėjimas. Buvo rodomas filmas iš jo karūnavimo iškilnių, o po to parapijos klebonas kun. Titas Narbutas tarė žodį, plačiau supažindindamas su Vatikano papročiais ir iškilnių esme. Galia, kad nedaug buvo dalyvių, o minėjimas buvo įdomus.

GRAŽIAI GIEDA PARAPIJOS CHORAS

Šv. Kryžiaus lietuvių parapijos choras, vadovaujamas Amerikoj gimusios lietuvių ponios E. Sluzas dažnai vargonais pritariant J. Raštikiui, per pamaldas bažnyčioje gražiai gieda. Ponia E. Sluzas dažnai atlieka ir solo partijas, ypač gražiai choras pasirodė Kalėdų metu per Bernelių mišias.

Pažymėtina, kad chorą sudaro beveik išimtinai Amerikoj gimę jaunimas. Kai kurie net ir lietuviškai mažai bemoka, bet giedant lietuviškas giesmes, žodžius taria gražiai.

J.J.

siuose argentiniečių sluoksniuose.

• J. Budrikis, iš Čikagos, mokėdamas už prenumeratą atsuntė ir \$5.00 auką.

Čikagos Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos mokytojas A. P. Bagdonas, mokinių talkinamas, tvarko mokyklos knygyną.

Chicago Aukštesniojo Lituanistikos mokykloje 300 mokinių

Č. A. L. mokykla, gyvuojanti jau 10 metų, savo veiklą kasmet stiprina. Šiais mokslo metais mokykloje dėsto 16 mokytojų, o mokinių skaičius jau nebetoli 300. Mokykla turi 4 lygiagrečias klases ir dar 2 prieklasės tiems jaunesniems mokiniams, kurie atėjo dar nevisai pakankamai paruošti normaliam mokyklos kursui ar kurie gyvena apylinkėse, kur nėra arti lituanistikos pradžios mokyklų.

Č. A. L. mokykloje pamokos vyksta šeštadieniais ir jų metu yra dėstoma lietuvių kalba, literatūra, Lietuvos geografinė bei istorija, tika, lietuvių dainos bei muzika, taudodailė ir tautiniai šokiai.

Papildomai mokykloje dar

įsisteigė mokytojo P. Bagdono vadovaujamas Dailiojo žodžio mėgėjų būrelis, skirias savo veiklą dar platesniam lietuviškosios literatūros pažinimui ir jos populiarinimui mokinių tarpe. Mokiniai redaguoja ir pri-rašo Tėvų komiteto lėšomis spaustuvėje atspausdinamą laikraštuką.

Gyvai veikia gausios mokyklos dainų ir tautinių šokių ansamblis, kuris pasirodys sausio 7-tą dieną mokyklos tradiciniame vakare. Šia proga dainose ir šokiuose dalyvaus apie 160 mokinių, kuriuos paruošė mokytojai F. Strolia, L. Brazdienė, R. Gustaitienė. Iš viso, mokyklos mokiniai jau per eilę metų gražiai pasirodė ir ne mokyklos parengimuose.

Visos šios pastangos, tiek mokslas mokykloje, tiek meninė saviveikla bei kiti panašūs pasireiškimai, daro Č. A. L. mokyklos egzistenciją jos mokiniams patrauklia.

Mokytojų taryba, vadovaujama direktorės A. Rūgytės, ir Tėvų komitetas, pirmininkaujamas V. Šimkaus, nori ir ateityje eiti tuo pačiu keliu, stiprinant pastangas, kad Č. A. L. mokykla dar didesniu laipsniu būtų sėkmingas šeimoje vykstančio lietuviškojo auklėjimo pratėsimas visuomeniškoje plotmėje.

Einant su tokia intencija, mokykla yra ir bus mūsų jaunimui ne sausa šeštadieninė pareiga pasisemti kiek enciklopedinių lituanistikos žinių, bet dar ir lietuviškoji socialinė institucija, reiškianti mūsų vaikams jų jauno gyvenimo neišskiriamą dalį.

Dail. A. Rūkštelė pamoką pradeda praktiškai, Čiurlionio galerijoje supažindindamas mokinius su parodoje išstatytais paveikslais.

Tautinių šokių pamokoj. Prie sienos stovi mokyt. R. Gustaitienė.

Dainų ir tautinių šokių pamokos pertraukų metu. Kairėje stovi mokytojas muz. F. Strolia.

Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentas J. Račkauskas, stebint mokyt. A. Dundulį, praktikuojasi vesti pamoką.

TĖVYNĖS ATGARSIAI
ČIKAGOS AUKŠTESNIOSIOS LITUANISTIKOS MOKYKLOS LEIDINYS
REDAGUOJA IR RAŠO MOKYKLOS MOKINIAI

SVEIKINAME VISUS
SU
ŠV. KALĖDOMIS
IR
NAUJAI METAIS

Mokyklos laikraštėlis "Tėvynės Atgarsiai", kurį redaguoja patys mokiniai.

Mirus motinai mielai

MILITAI APANIENEI,

jos vyrui ir vaikams reiškiamie giliausią užuojautą

V. ir J. Bartkai,
E. Mažonas,
B. ir S. Garlauskai

Apleidus šios žemės kelionę

ELENAI SURKOVIENEI,

jos dukrą MILITĄ APANIENĘ su šeima ir kitus artimuosius giliai užjaučia

D. L. K. Birutės D-jos
Clevelando skyrius

Korp. Neo-Lithuaniai, visiems bičiuliams ir artimiesiems, pareiškusiems užuojautą dėl mano motinos

MARIJOS PIVORIŪNIENĖS

mirties, reiškiau nuoširdžią padėką.

Zigmas Pivoriūnas
ir šeima

Gavome 96 naujus skaitytojus

450 naujų skaitytojų vėjus lentelė, skaitant už kiekvienus Dirvos leidimo metus po 10 naujų skaitytojų, dabar taip atrodo:

1916	1923	1931	1939	1947	1955
1917	1924	1932	1940	1948	1956
1918	1925	1933	1941	1949	1957
1919	1926	1934	1942	1950	1958
1920	1927	1935	1943	1951	1959
1921	1928	1936	1944	1952	1960
1922	1929	1937	1945	1953	
	1930	1938	1946	1954	